Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

THE ORTHODOX OBSERVER

ΤΟΜΟΣ Γ | ΑΡΙΘΜ 72

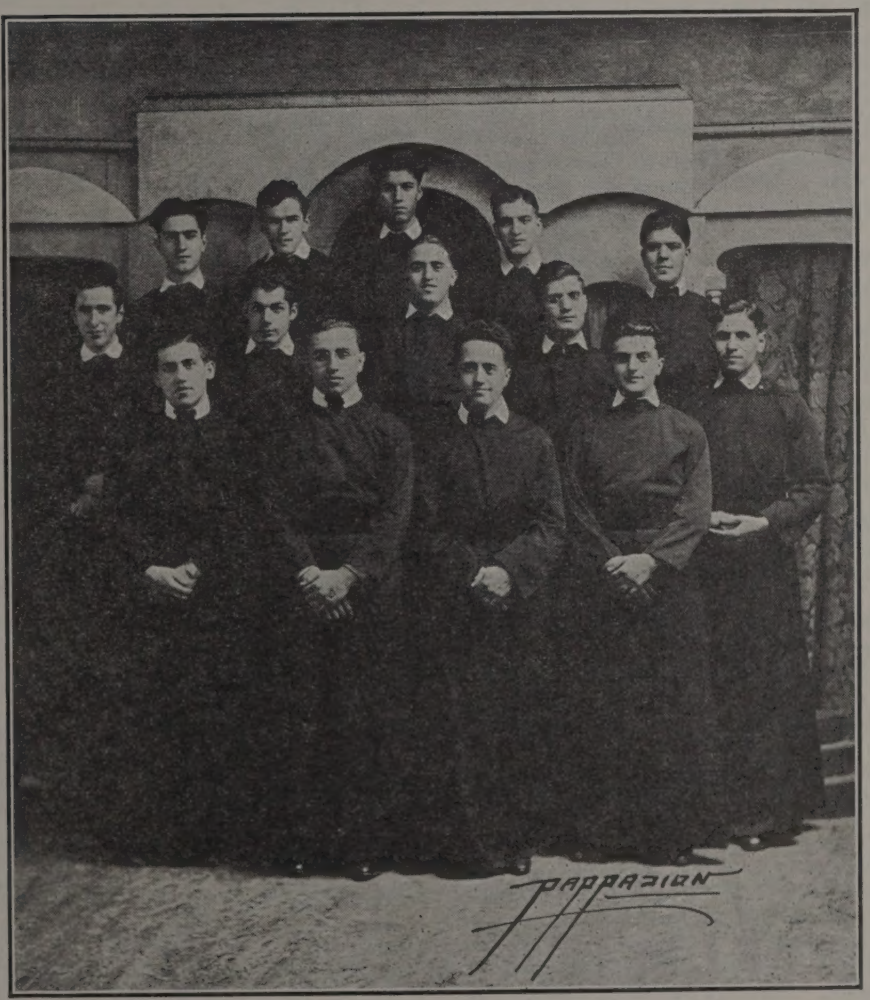

ΟΙ ΕΝ ΤΗ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΟΙΤΩΝΤΕΣ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΕΣ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΠΡΟΝΟΙΑ-ΤΗΣ-ΕΛΛΗΝ Α Ω ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ-ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Published Bi-weekly by the Greek Archdiocese Publications Association
Publication Office:
240 West 23rd Street, New York, N. Y.
Editorial and Advertising Offices:
Greek Archdiocese, 25-19 30th Drive, Astoria, N. Y.
Tel. AStoria 8-1653

Yearly Subscriptions:
United States and Canada $2.00—Foreign $2.50
Ten Cents a Copy
Vol. III. No. 72. — December 5, 1937.
Entered as second class matter Nov. 21, 1934, at the post office at New York, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΓΑΜΩΝ

		'Ονοματεπώνυμον νυμφευθέντων		Κοινότης	Τελέσας τὸν Γάμον 'Ιερεὺς
'Ιουν.	9	Κωνσταντῖνος Κουλάκης	'Ελένη Χριστοδούλου	Providence, R. I.	Αἰδ. Π. Μιχαηλίδης
Αὐγ.	8	'Ερνέστος Πέτρος Ρούσης	Amalia Vicent Saibor	Portland, Ore.	'Αρχ. Χριστ. Τσαρούχας
»	18	Φώτιος Μ. Ματθαῖος	'Ελένη Γ. Παπαγεωργίου	Charlotte, N. C.	'Αρχιμ. Νίκανδρος Πινάτσης
»	22	Παναγιώτης Α. Μερτζίλιος	'Αναστασία Ἀγγελάκου	Augusta, Ga.	Αἰδ. Δημήτριος Μεσίρης
»	29	Παναγιώτης Δ. Σελλῆς	'Αγγελικὴ Ι. Καρατηνοῦ	Chicago, Ill.,	Αἰδ. Νικήτας Κεσές
»	29	'Αναστάσιος Σ. Γιατρᾶκος	Αἰκατερίνη Ν. Λεμπέση	New York City	Αἰδ. Νικόλαος 'Ανδρεόπουλος
»	29	Δημητήριος Πανταζίδης	Θεώνη Κωνσταντοπούλου	Philadelphia, Pa.	'Αρχιμ. 'Αγάπιος Γουλάμης
»	29	Τραϊανὸς Βαφειάδης	Δεσποίνη Α. Βουρλίδου	Salt Lake City, Utah	Αἰδ. Χαράλ. Τζαβαλᾶς
»	29	Κωνσταντῖνος Ι. Μέξας	'Ελένη Ν. Κουτσομάνη	Roanoke, Va.	Αἰδ. Δημήτριος Κασσῆς
»	29	'Αντ. Π. Κατσουφράκης	Παναγιώτα Γ. Ζησι-(μοπούλου	Washington, D. C.	Αἰδ. Θωμᾶς Δανιὴλ
»	29	'Αθανάσιος Γ. Μπαλάνης	'Αθανασία Η. Μπάκα	New Haven, Conn.	'Αρχιμ. 'Ιωάννης 'Ανδρεάδης
»	30	Νικόλαος Μανδέλος	Εὐτυχία 'Αραβανῆ	Savannah, Ga.	'Αρχιμ. Γεράσ. 'Ηλίας
»	30	Σωκρ. Γ. Γαλανόπολος	Μαρία Ε. Τρανταφυλλίδου	Chicago, Ill.	'Αρχιμ. Δανιὴλ Γκολέμης
Σεπτ.	1	'Ιωάννης Θ. Κῆτος	"Αρτεμις Π. Πετρακάκου	Syracuse, N. Y.	Αἰδ. Συμεὼν 'Εμμανουὴλ
»	2	Κωνσταντῖνος Καλαμπούνιας	Constance Trulli	Chicago, Ill.	'Αρχιμ. Γαβρ. Ματθιόπουλος
»	2	John Hanna	Sylvia Farrog	South Bend, Ind.	'Αρχιμ. 'Αρκάδιος 'Αρκαδίου
»	2	Μιχαὴλ Γ. Κάνιστρας	Κλεάνθη Γ. Κάρθιου	Boston, Mass.	Αἰδ. Βασίλειος Εὐθυμίου
»	5	Κωνσταντ. Θ. Χαραλαμπόπουλος	Ζαχαροῦλα Δούβα (Τὸ γένος Οἰκονομοπούλου)	New York City	'Αρχιμ. Δωρόθ. Μπουραζάνης
»	5	Σάββας Ι. 'Ιωάννου	Βασιλικὴ Θ. Πορφύρη	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημήτριος Βιτσέντζος
»	5	Βίκτωρ Κ. 'Αποστολίδης	Josephine D. Centinaro	Brooklyn, N. Y.	Αἰδ. Δημ. Βιτσέντζος
»	5	Γεώργιος Ι. Τσίπουρας	"Αρτεμις Σ. Φιλίππου	Jamaica, L. I., N. Y.	Αἰδ. Μιχαὴλ 'Ανδρεάδης
»	5	Μόδεστος Χατζηνικολάου	Μαργαρίτα Ι. Πάσσιου	Staten Island, N. Y.	'Αρχιμ. 'Ιωάννης 'Ασλανίδης
»	5	Γεώργιος Δ. Καραμάνος	Εἰρήνη Κ. Μανωλοπούλου	Buffalo, N. Y.	'Αρχιμ. Διονύσιος Παπαδᾶτος
»	5	Σωτήριος Π. 'Αδαμίδης	Παυλίνα Εὐθυμίου	Jamestown, N. Y.	Αἰδ. Γεώργιος 'Ιωαννίδης
»	5	Γεώργιος Π. Λαΐνης	Καλλιόπη Γ. 'Αποσπόρου	Poughkeepsie, N. Y.	Αἰδ. Βασίλ. Βρυνιώτης
»	5	Κωνσταντῖνος 'Αδάμης	'Ιουλίου Τσαρίκου	Los Angeles, Cal.	'Αρχιμ. Γερμ. Παπαναγιώτου
»	5	Χρῆστος Ε. Ρωμηὸς	Γιαννοῦλα Σ. Οἰκονόμου	Denver, Colo.	'Αρχιμ. 'Ησαΐας Πασχόπουλος
»	5	Νικόλαος Σενιώρης	Οὐρανία Μ. Καλακίκου	Bridgeport, Conn.	Αἰδ. Παναγιώτης Ραπτέλης
»	5	Δημήτριος Κόντος	'Ασπασία Θ. Πέρρου	Miami, Fla.	Αἰδ. Γεώργιος Θαλασσίτης
»	5	Κωνσταντῖνος Α. Κοτσοβίτας	Οὐρανία Π. Σπουδέα	Chicago, Ill	Πανοσ. 'Αντ. 'Ιατρίδης
»	5	Σπυρ. Β. Μπουγῆς - Δημητροῦλα Α. Τριανταφύλλου		Chicago, Ill.	Αἰδ. Βασίλ. Πανταζόπουλος
»	5	Θ. Α. Παπαχριστοφίλου - Αἰκατ. Μ. Γεωργακοπούλου		Chicago, Ill.	Αἰδ Μᾶρκος Πετράκης
»	5	'Ιωάννης Δ. Μιχαλόπουλος	Βασιλικὴ Φ. Σκαφιδᾶ	Moline, Ill.	Αἰδ. Σ. Σπυρόπουλος
»	5	Βρασίδας Α. Λατζούνης	Μαρία Κ. 'Αγγελοπούλου	Boston, Mass.	Αἰδ. Γεώργιος Σάββας
»	5	Μιχαὴλ Βαλλωσέλης	Θεολογία Τσέτσελα	Boston, Mass.	Αἰδ. Βασίλειος Εὐθυμίου
»	5	Κωνσταντ. Σ. Βρούχας	Μαρία Σ. Κωνσταντοπούλου	Lowell Mass.	Αἰδ. Δημήτριος Σγοῦρος
»	5	Στασ. Γ. Μπερδήμας	Παναγιώτα Θ. Νεοφωτίστου	Worcester, Mass.	Αἰδ. 'Εμμανουὴλ Παπαστεφάνου
»	5	Στέφανος Ζ. Καρκασίνας - 'Αναστασία Θ. Σουλιώτου		Lowell Mass.	Αἰδ. Δημήτριος Σγοῦρος
»	5	Λεωνίδας Δ. Φωτόπουλος	'Αθανασία Μωραΐτη	Detroit, Mich.	Αἰδ. Γεώργ. Πετρίδης
»	5	Παῦλος Σ. 'Ιωαννίδης	Γεωργία Α. Καυκᾶ	Manchester, N. H.	Αἰδ. Εὐάγγελος Τριανταφυλλίδης
»	5	Χρῆστος Θ. Δημογκιόκας	'Ελευθερία Θ. Δημητρίου	Detroit, Mich.	'Αρχιμ. 'Ιωακεὶμ Δουλγεράκης
»	5	Εὐστράτιος Δ. Κωστουλᾶκος	Γεωργία Π. Ζερβάκου	Newark, N. J.	Αἰδ. Νικ. Παπαδημητρίου
»	5	Εὐστάθιος Γ. Ζάνιας	Στρατηγοῦλα Δ. Κωστολάκου	Newark, N. J.	Αἰδ. Γεώργιος Σπυριδάκης
»	5	Νικόλαος Δ. Βεργίδης	'Ελισσάβετ Σ. Τρικίλα	Canton Ohio	Αἰδ. Δημήτριος Μητᾶκος
»	5	Παντελῆς Ν. Σιόμης	Rita Williams Burns	Middletown, Ohio	Αἰδ. Γρηγόριος Τσιγκουρᾶκος
»	5	Δ. Κ. Πορτοκάλης - Sophie ἢ Ingendorg Gustan Dak. (Τὸ γένος Παπανικολάου)		Warren, Ohio	Αἰδ. Γεώργιος Σηκᾶς
»	5	Μιχαὴλ Λιάπης	'Αγγελικὴ Γ. Σπανοῦ	McKeesport. Pa.	Αἰδ. Κυριᾶκος Κυριακοῦ
»	5	Νικόλαος Β. Παγώνης	Μαρία Ι. Μέλισσα	Monessen, Pa.	Αἰδ. Πέτρος Παπαδᾶκος
»	5	Μιχαὴλ Ν. Λιοντάκης	Καλλιόπη Χ. Καβαλλιέρου	Newport, R. I.	Αἰδ. Χρῆστος Καβαλλιέρος
»	5	Νικόλαος Κ. Κατσαβρέας	Μαρία Ε. Κουρνιανάκη	Salt Lake City, Utah	Αἰδ. Χαράλ. Τζαβαλᾶς
»	5	'Απόστολος Π. Παυλῆς	"Αννα Χ. Ρούπα	Roanoke, Va.	Αἰδ. Δημήτριος Κασσῆς
»	5	Νίκανδρος Η. Μαρτὲν	Φραγκίσκα Φ. Μποφαμέντη	Weirton W. Va.	Αἰδ. Δημήτριος Μπούρας

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἐτέλεσαν τοὺς γάμους αὐτῶν κατὰ τὰς τελευταίας ἑβδομάδας καὶ δὲν βλέπουν τὸ ὄνομά των εἰς τοὺς πίνακας τούτους, νὰ εἰδοποιήσουν τὸ Γραφεῖον τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς, διὰ τὴν ἐπανορθωσιν τῆς τοιαύτης παραλείψεως.

Ο ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ, ΠΡΟΝΟΙΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ, 25-19 30th Drive, Astoria, L. I. N. Y.

ΕΤΟΣ Γ'. Ἀριθ. 72 Διευθυντής: Ἀρχιμ. ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ ΚΑΒΑΔΑΣ 5 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1937

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΤΟΣ

Ἕν ἔτος, μία βαθμὶς εἰς τὴν κλίμακα τῆς εὐεργετικῆς ζωῆς τοῦ Ὀρθοδόξου Παρατηρητοῦ.

Ὡς καλυτέραν ἴσως ἀπόδειξιν τῆς στοργῆς μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλει ἡ Ὁμογένεια ἡμῶν τὸ Περιοδικὸν αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶνε ἰδικόν της, θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ προσαγάγωμεν πλῆθος ἐπιστολῶν τὰς ὁποίας λαμβάνομεν.

Ἀλλὰ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἐργασία τοῦ Περιοδικοῦ εἶνε ὁ ἀψευδέστατος μάρτυς τῆς πολυτίμου ἐπιδράσεως τὴν ὁποίαν ἐξασκεῖ εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ὁμογενείας.

Ἐὰν ἡ διανοητικὴ διαφώτισις καὶ ἡ ψυχικὴ κατεύθυνσις καὶ ἡ αἰσθηματικὴ διαπαιδαγώγησις κέντρων μορφωτικῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, Σχολείων, Κολλεγίων, Πανεπιστημίων, Θρησκευτικῶν Σωματείων, Ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανώσεων, Φιλανθρωπικῶν Ἱδρυμάτων καὶ ἄλλων ὁμοίων κέντρων διὰ τὰ ὁποῖα διατίθενται κατ' ἔτος εἰς διάφορα κράτη καὶ λαοὺς ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων δολλαρίων, ἔχει τὴν ἐκτίμησίν της εἰς τὰς καρδίας τῶν γνωριζόντων καὶ θελόντων νὰ ἐκτιμῶσι τὸ καλὸν ὅπου τὸ εὑρίσκουσι, τὴν τοιαύτην ἐκτίμησιν ἀσφαλῶς προκαλεῖ ἡ ἐργασία τοῦ Ὀρθοδόξου Παρατηρητοῦ.

Χωρὶς κεφάλαια ἐπιχειρήσεως, παρὰ μόνον μὲ τὰς ἐτησίας ἐγγραφὰς τῶν ἀναγνωστῶν του, χωρὶς πολυδαπάνους τοιαύτας ἐγγραφὰς παρὰ μόνον δύο δολλάρια ἐτησίως, φέρει εἰς τὴν οἰκογένειαν τῆς Ὁμογενείας μας θρησκευτικὴν τροφὴν ἐπιμεμελημένως παρεσκευασμένην, εἰς τὰς Κοινότητάς μας ὑποδείξεις δρόμων ἐπιτυχίας καὶ προόδου, εἰς τοὺς Ἱερεῖς μας γνώσεις πολυτίμους διὰ τὸ ἐν γένει ἔργον αὐτῶν, εἰς τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν τῶν σχολείων μας συχνὰς ὑποδείξεις ἀνακουφιστικὰς εἰς τὸ βαρὺ αὐτῶν ἔργον, εἰς τοὺς κατηχητὰς καὶ κατηχητρίας τῶν κατηχητικῶν μας σχολείων, ἐνθάρρυνσιν καὶ ἐνθουσιασμὸν εἰς τὸ ἔργον των, εἰς τὰς Φιλοπτώχους Ἀδελφότητος ζωήν, δι' ἐπικοινωνίας αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας, καὶ εἰς τὰς ἐν γένει ἀπογοητευμένας ψυχὰς καὶ τὰ κουρασμένα σώματα τῶν ὁμοεθνῶν καὶ ὁμοδόξων μας παρηγορίαν καὶ ψυχικὰς ἀνατάσεις.

Ἀλλὰ εἰς τὸ κοινωνικὸν καὶ ἐκκλησιαστικο-φυλετικὸν αὐτὸ ἔργον του ὁ Ὀρθόδοξος Παρατηρητὴς προσθέτει, χωρὶς νὰ κουράζῃ, καὶ ἔργον πολύτιμον, ἐπιστημονικόν, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογίαν μας καὶ καθίσταται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξυπηρετικὸν τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης, ἀφ' ἑτέρου δὲ καθιστᾷ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀμερικῆς παράγοντα εἰς τὴν συνέχισιν τῶν προσπαθειῶν τῆς ἐπισήμου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, πρὸς ἀνάδειξιν αὐτῆς διὰ πνευματικῶν ἅμα ἀγώνων καὶ θριάμβων.

Ὅ,τι δὲ κυρίως διακρίνει τὸν Ὀρθόδοξον Παρατηρητήν, ὡς καὶ ἄλλοτε ἐτονίσθη ἀπὸ τῶν στηλῶν αὐτοῦ, εἶνε ἡ ἀποκλειστικότης μὲ τὴν ὁποίαν καταχωρεῖ ἄρθρα μόνον ἐξυπηρετικὰ τῆς ἐκκλησιαστικο-φυλετικῆς ζωῆς ἡμῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἄλλα τοιαῦτα τὰ ὁποῖα ἐμμέσως ἢ ἀμέσως ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ τούτου. Ἀποφεύγων ἀπολύτως ζητήματα προκαλοῦντα λογομαχίας ἐφ' οἱουδήποτε ἐπιπέδου, ἐχάραξε δρόμον, ὃν ἐπὶ τριετίαν ἀπαρεγκλίτως ὁδεύει καὶ ὅστις εἶνε ἰδανικὸς εἰς περιοδικὰ τοιαύτης ἀποστολῆς.

Μὲ τὴν ἱκανοποίησιν ταύτην, ἥτις γίνεται πρόξενος ὑπερηφανείας εἰς τὸ σύνολον τῆς Ὁμογενείας ἡμῶν ἐν τῇ ξένῃ, εἰσέρχεται ὁ Ὀρθόδοξος Παρατηρητὴς εἰς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τῆς Αὐτοῦ Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τὰς εὐχὰς τῆς Ὁμογενείας, ἐκφράζων τὰς θερμοτάτας αὐτοῦ εὐχαριστίας εἰς πάντας.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

('Αρχιγραμματ. τῆς 'Αγίας καὶ 'Ιερᾶς Συνόδου.)

Τῷ Πανοσιολογιωτάτῳ 'Αρχιμανδρίτῃ
κυρίῳ 'Αθηναγόρᾳ Καβάδᾳ, Πρωτοσυγκέλλῳ
τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αμερικῆς.

Πανοσιολογιώτατε,

Δὲν εἶχον τὴν τιμὴν νὰ σᾶς γνωρίσω προσωπικῶς, εἶχον ὅμως τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐπικοινωνήσω μαζύ σας πνευματικῶς διὰ τῶν ἔργων σας, τὰ ὁποῖα μὲ εὐγενῆ καλωσύνην μοῦ ἐστείλατε. Καὶ ἡ ἐπικοινωνία αὕτη εἶναι ἡ βαθυτέρα καὶ ἡ πλέον οὐσιαστική, διότι αἱ μὲν μορφαὶ χάνονται, αἱ πνευματικαὶ ὅμως ἐπικοινωνίαι ἐπηρεάζουν ἐντονώτερον καὶ κυριαρχοῦν πάντοτε εἰς τὴν ζωήν.

'Ανέγνωσα τὰ ἔργα σας μὲ ἐνδιαφέρον καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ σᾶς γράψω πρὶν σχηματίσω μίαν ὁλοκληρωτικὴν ἐντύπωσιν.

Λέγετε εἰς τὰ προοιμιακά σας λόγια ὅτι ἀπευθύνεσθε εἰς τὰς ψυχάς. Καὶ πράγματι κατορθώνετε νὰ φθάσετε εἰς τὰ βάθη των καὶ νὰ τὰς συναρπάσετε. 'Αλλὰ δὲν ἀφίνετε ἀνεπηρέαστον καὶ τὸν νοῦν. Τὸν ρίπτετε καὶ αὐτὸν μὲ τοὺς γοργοὺς καὶ ὡραίους συλλογισμούς σας εἰς τὰς ἀπεράντους καὶ αἰωνίους τῆς σκέψεως κυματισμούς. Σὲ πολλὰ σημεῖα ἡ σκέψις σας μὲ ἐσταμάτησε καὶ ἐσκέφθην καὶ ἐγὼ ἐκτενέστερον καὶ βαθύτερον μαζύ σας. Καὶ σὲ ἄλλα τόσα σημεῖα ἡ ψυχή μου σᾶς ἠκολούθησεν εἰς τὰς ὑψηλάς σας ἐξάρσεις γοητευμένη.

Αὐτὸ τὸ πρὸς τὸν ἄνθρωπον στοργικὸν ἐνδιαφέρον μαρσκέψεις εἰς τὰς ὁποίας ἐβυθίσθην μελετῶν τὰ βιβλία σας, ἐσχημάτισα τὴν πεποίθησιν ὅτι ἀπὸ τὰς σελίδας των ἠμπορεῖ νὰ ἀντλήσῃ παρηγορίαν ὁ δυστυχισμένος, νὰ εὕρῃ ἀνακούφισιν ὁ πονεμένος, στηριγμὸν ὁ κλονιζόμενος, πίστιν ὁ ὀλιγοπιστῶν, νὰ εὕρῃ τὸ μονοπάτι τῆς ἐπιστροφῆς ἡ ἁμαρτωλὴ ψυχή, φῶς ὁ νοῦς ὁ ἐσκοτισμένος. Παντοῦ ὁ 'Ιησοῦς, ἡ Ζωή Του, ὁ Σταυρός Του, ἡ 'Ανάστασίς Του, ἀντανακλοῦν καὶ ἑρμηνεύουν τὸ δρᾶμα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἰς τὰς ὑψηλοτέρας της ἐκφάνσεις.

'Η ἐπιτυχία τῶν βιβλίων σας δὲν εὑρίσκεται μόνον εἰς τὰς σκέψεις ποῦ τὰ δονοῦν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔκφρασιν. Εἰς τὴν ὡραιότητα τοῦ λόγου. Τὸ μυστικὸν αὐτὸ τὸ κατέχετε πολὺ καλά. Καὶ τοιουτοτρόπως συμβαδίζουν ἡ ἁρμονία τῆς σκέψεως μὲ τὴν ἁρμονίαν τοῦ λόγου καὶ κατακτοῦν τὴν σκέψιν καὶ τὴν ψυχὴν τόσον, ὥστε νὰ μελαγχολῇ ὁ ἀναγνώστης διότι ἔφθασεν εἰς τὴν τελευταίαν τῶν βιβλίων σας σελίδα.

'Ιδοὺ διατὶ αἰσθάνομαι πῶς πρέπει διπλᾶ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω. Πρῶτον διότι μοῦ ἐστείλατε εὐγενῶς τὰ βιβλία σας καὶ ὕστερον διότι μοῦ ἐχαρίσατε ὥρες χρυσωμένες μὲ πνευματικὴν ἀπόλαυσιν.

'Εν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1937.

Μὲ βαθεῖαν ἐκτίμησιν

† 'Αρχιμ. ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΑΞΙΩΤΗΣ
'Αρχιγραμματεύς.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

'Ανέγνωσα ὅλον τὸν κύκλον τῶν Κηρυγμάτων τοῦ 'Αρχιμ. 'Αθηναγόρα Καβάδα καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ὁ συγγραφεὺς των προσφέρει δι' αὐτῶν ὄχι μόνον εἰς τοὺς πιστούς μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἱεροκήρυκάς μας καθ' ὅλου μίαν πραγματικὴν ψυχικὴν ἀπόλαυσιν, ἡ ὁποία διὰ μὲν τοὺς πρώτους ἀποτελεῖ παρηγορητικὴν βακτηρίαν διὰ τὴν ζωήν, διὰ δὲ τοὺς δευτέρους πλουσίαν καὶ ἀσφαλῆ καθοδήγησιν εἰς τὸ διδακτικὸν ἔργον των.

'Ο συγγραφεὺς τῶν ὁμιλιῶν τούτων δὲν ἠκολούθησε τὸν πεπατημένον τύπον τῶν κανόνων τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ρητορικῆς. Τοῦτο οὐ μόνον δὲν ἀποτελεῖ μειονέκτημα, ἀλλὰ καὶ μαρτυρεῖ ἀκριβῶς κηρυκτικὴν ἐμπειρίαν. 'Η ρητορικὴ ἐν γένει—μάλιστα δὲ ἡ θρησκευτικὴ—εἶναι σύστημα κανόνων διὰ τοὺς ἀρχαίους καί τοὺς ἀμυήτους κυρίως, διὰ τοῦτο δὲ καὶ διδάσκεται εἰς τὰς ἱερατικὰς σχολὰς ἡ Χριστιανικὴ 'Ομιλητική. 'Αλλ' ὅταν ἡ ἔφεσις τοῦ κηρύττειν ὡθήσῃ μίαν καλλιτεχνικῶς καλλιεργημένην ψυχὴν εἰς τὴν πυκνὴν καὶ συστηματικὴν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος διδασκαλίαν, ἡ ἔμπνευσις ἐκχύνεται ἐφεξῆς ἀδέσμευτος ἀπὸ τὰς πέδας τῶν τύπων καὶ αὐτὴ εἶναι ποῦ φέρει κυρίως τὸ ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα. Τοὺς τύπους καὶ τοὺς κανόνας ἀντικαθιστᾷ ἡ προσωπικότης τοῦ ἱεροκήρυκος, ἡ ἐνθουσιώδης ψυχή, ἡ καρδία του ἡ πιστεύουσα, ἡ βαθεῖα γνῶσις τῆς ζωῆς, ἡ ἀγάπη καὶ ἡ στοργὴ πρὸς τὸν ἄνθρωπον.

Αὐτὸ τὸ πρὸς τὸν ἄνθρωπον στοργικὸν ἐνδιαφέρον μαρτυροῦν τὰ παρόντα Κηρύγματα. 'Ο συγγραφεύς των ἀποκαλύπτει ἑαυτὸν ἔμπειρον βαθυμετρητὴν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ καρδιογνώστην βαθύν· διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἀνατέμνων εὐστόχως τὰ ἀνθρώπινα πάθη καὶ συναισθήματα, ἐπιτυγχάνει λεπτὰς ψυχολογικὰς ἀναλύσεις καὶ εὐδοκιμεῖ εἰς τὴν λύσιν τῶν ψυχικῶν προβλημάτων. 'Εξ ἄλλου ἡ πλουσία τῆς κοινωνικῆς ζωῆς ἐμπειρία του, ἡ καλλιτεχνική του ψυχὴ καὶ ἡ εὐρετικότης του, τὸν καθιστοῦν ἱκανὸν νὰ διατυπώνῃ εὐφυεῖς σκέψεις, νὰ ἐκμεταλλεύεται τὰς ἀντιθέσεις καὶ νὰ δανείζεται τὰς εἰκόνας ὁπουδήποτε τὰς εὑρίσκει, νὰ ἀρύεται κατάλληλα παραδείγματα ἀπὸ τὸν κύκλον τῆς εἰς τὸ σύνολον τῶν ἀκροατῶν του προσιτῆς πραγματικότητος, νὰ χρησιμοποιῇ ἐπιτυχεῖς μεταφορὰς καὶ παρομοιώσεις, νὰ διατυπώνῃ ἀλάνθαστα ἀποφθέγματα, νὰ κάμνῃ καιρίαν χρῆσιν τῶν ἁγιογραφικῶν χωρίων, συλλήβδην δὲ νὰ εἶναι πάντοτε παραστατικὸς τόσον, ὥστε διδάσκων νὰ συγκρατῇ τὴν προσοχὴν καὶ ἅμα νὰ θέλγῃ διὰ τῆς διεισδυτικῆς φιλοσοφίας του καὶ τῶν εὐφυῶν του συλλογισμῶν. Τοιουτοτρόπως ἀποβαίνει συγχρονισμένος καὶ διὰ τοῦτο ἐννοούμενος ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου τῆς ἐποχῆς μας, ὁ ὁποῖος μέσα εἰς τὸν κυκεῶνα τῆς πολυπλοκωτάτης, ἐκνευριστικῆς καὶ πολυτρόπως βασανισμένης συγχρόνου ζωῆς, διψᾷ μίαν παρηγορίαν, μίαν ψυχικὴν ἀνακούφισιν, μίαν ἐνθάρρυνσιν, ἕνα στήριγμα.

Διὰ τοῦτο συνιστῶ τὸ βιβλίον εἰς πάντα πιστόν, μάλιστα δὲ εἰς τοὺς ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ ἀγωνιζομένους τὸν τίμιον ἀγῶνα τῆς ἀδιαλείπτου καὶ βαρείας ἐργασίας μέσα εἰς μίαν κοινωνίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν λείπουν οἱ παντοειδεῖς πειρασμοί. 'Αλλὰ τὸ συνιστῶ ἰδιαιτέρως καὶ εἰς τοὺς ἱεροκήρυκας ἐν γένει ὡς βοήθημα κάλλιστον εἰς τὴν διδακτικήν των ἀποστολήν.

'Αθήναις 10 Δεκεμβρίου 1936.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Πρύτανις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΚΑΙ ΤΑ ΞΕΝΑ ΣΑΝ ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

Πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος ἤμουν εἰς μίαν μεγάλην συνάθροισιν νέων καὶ νεανίδων ἡλικίας ἀπὸ 16 ἕως 25 ἐτῶν. Τοὺς ὡμίλησα διὰ διάφορα ζητήματα ποὺ μᾶς ἀπασχολοῦν ὡς Ἑλληνορθοδόξους ἐδῶ στὴν ξενητειὰ καὶ κατόπιν τοὺς εἶπα ὅτι μποροῦσαν νὰ μ' ἐρωτήσουν ἐλεύθερα γιὰ ὅ,τι ἤθελαν.

Μία νεᾶνις 20-22 ἐτῶν μοῦ εἶπε: Πάτερ, θέλω νὰ μοῦ εἰπῇς γιατὶ οἱ γονεῖς μας, οἱ συγγενεῖς μας οἱ Ἕλληνες εἶναι narrow minded.

Τὴν ἐρώτησα σὲ ποιὸ σημεῖον βρίσκει ὅτι εἴμαστε στενοκέφαλοι καὶ μοῦ ἀνέπτυξε μιὰ ἄλλη νεᾶνις ἡ ὁποία ἐγνώριζε καλύτερα τὰ Ἑλληνικά, ὅτι οἱ Ἕλληνες γονεῖς ἐπεμβαίνουν πολὺ εἰς τὴν ἀτομικὴν ζωήν των.

Ἦταν καλὰ τὸ θέμα ποὺ μοῦ ἔδωσε καὶ ὡμίλησα ἀρκετὰ ἐπ' αὐτοῦ, τονίζων συνάμα ὅτι αὐτὴν τὴν εὐεργετικὴν πρόνοιαν διὰ τὴν ὑγείαν, τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν τιμὴν τῶν παιδιῶν των δὲν τὴν ἔχουμε μόνον οἱ Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἀλλοεθνεῖς μετανάσται, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ὑγιᾶ αὐστηρὰ ἤθη εἰς τὴν πατρίδα των καὶ ἀγωνίζονται σκληρὰ νὰ ἀναθρέψουν μ' αὐτὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὲς κόρες των καὶ τ' ἀγόριά των. Ἑπομένως δὲν εἶναι Ἑλληνικὴ στενοκεφαλιὰ ἀλλὰ στοργὴ καὶ ἐντιμότης τῶν μεταναστῶν παντὸς ἔθνους οἱ ὁποῖοι προσπαθοῦν ἀπεγνωσμένως νὰ σώσουν τὰ παιδιά τους ἀπὸ ἐκφυλιστικὸν κατήφορον ὁ ὁποῖος εἶναι τόσον εὔκολος στὴν χώραν αὐτὴν μὲ τὴν χρῆσιν τῆς κακῶς νοουμένης ἐλευθερίας.

Ἔφυγα ἀργότερα μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν τοὺς ἔπεισα· ἀλλ' εὐτυχῶς στὴν Κυριακάτικην τοῦ «Boston Advertiser» 28ης Νοεμβρίου, βρῆκα τὴν ἀπόδειξιν ἀπὸ τὴν Elsie Robinson ἥτις ἀπαντᾷ εἰς μίαν νεάνιδα Rosie κόρην μετανάστου, πιθανῶς Ἰταλοῦ, ποὺ ἔχει τὸ ἴδιο παράπονο καὶ τῆς γράφει τὴν ἑξῆς ἐπιστολήν:

(Μετάφρασις).

....

«Κάποτε αἰσθάνεσαι ὅτι ὁ πατέρας σου καὶ ἡ μητέρα σου εἶναι οἱ χειρότεροί σου ἐχθροί. Δὲν εἶναι ἔτσι; Ὁλοένα σοῦ ἐπιβάλλονται καί ἀναμιγνύονται εἰς τὲς ὑποθέσεις σου καὶ κάνουν ἀποφάσεις διὰ λογαριασμόν σου· παραδείγματος χάριν σοῦ ὑπαγορεύουν πῶς νὰ διαθέσῃς τὰς ὥρας σου, λέγοντάς σου ὅτι πρέπει νὰ εἶσαι εἰς τὸ σπίτι τὴν τάδε ὥρα· διαλέγουν τὰ ροῦχα τὰ ὁποῖα θὰ φορέσῃς... τοὺς φίλους σου... τὰ ἀστεῖά σου καὶ δὲν σοῦ δίδουν ποτὲ τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἴπῃς ὅτι ἡ ψυχή σου εἶναι ἰδική σου. Δὲν ἦταν τόσο πολὺ τὸ κακὸ αὐτὸ γιὰ σένα ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδάκι, διότι βέβαια ἔπρεπε νὰ φροντίζουν γιὰ σὲ τότε. Ἀλλὰ τώρα εἶσαι μεγαλωμένη 16, 18, 20 ἐτῶν... μὲ τὴν παρέα σου στὸ σχολεῖο ἢ στὴν ἐργασία σου, εἰς τὸ γραφεῖο, εἰς τὸ ἐργοστάσιον... Αὐτὸ δὲν εἶναι δίκηο.

Γιατὶ δὲν μποροῦν νὰ ἐννοήσουν ὅτι εἶσαι ἱκανὴ νὰ κανονίσῃς τώρα τὴ ζωή σου μόνη σου καὶ μάλιστα ὅταν πληρώνῃς καὶ τὸ μερίδιό σου γιὰ ὕπνο καὶ φαγητὸ εἰς τὸ σπίτι... Τί δικαίωμα ἔχουν νὰ σοῦ ἐπιβάλλωνται οἱ γέροι, ὅταν στέκῃς καλὰ στὰ πόδια σου μόνη σου.»

ROSIE

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν αὐτὴν ἀπαντᾷ ἡ Elsie Robinson.

Ὑπάρχουν οἰκογένειαι στὲς ὁποῖες ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα εἶναι ἀδικαιολόγητα ἐγωϊσταὶ καὶ ἐπιβλητικοί. Ἀλλὰ εἰς κάθε μιὰ τέτοιαν οἰκογένειαν ἀντιστοιχοῦν χιλιάδες ἄλλες οἰκογενείας ὅπου οἱ γονεῖς εἶναι τελείως ἀφωσιωμένοι εἰς τὰ παιδιά των καὶ ἔχουν τὰς ἰδέας αὐτάς. Οἰκογένειες εἰς τὲς ὁποῖες κάθε ἀπαίτησις τῶν παιδιῶν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν μὲ συνετὴν καὶ νόμιμον ἀγάπην.»

Διὰ τέτοιες περιπτώσεις καὶ τέτοιες οἰκογένειες ὁ Will Draheim νέος καὶ αὐτὸς 25—26 ἐτῶν ἀπὸ τὸ Detroit, γράφει ἀπάντησιν εἰς τὴν Ρόζαν, ἡ ὁποία παραπονεῖται ὅτι οἱ μετανάσται γονεῖς της δὲν τῆς φέρονται καλὰ καὶ ὅτι ἐπεμβαίνουν παράλογα εἰς τὴν ἐλευθερίαν της. Μὲ τὴν ἀπάντησιν πρὸς τὴν Ρόζαν ὁ Will Draheim ἀπαντᾷ εἰς ὅλα τὰ κορίτσια καὶ τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς καὶ ἡλικίας αὐτῆς, μὲ τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν ἡ ὁποία εἶναι γραμμένη δίκαια καὶ ὡραῖα.

«Ἀγαπητὴ κ. Robinson,

Σπίτια τὰ ὁποῖα δίνουν τροφὴν καὶ ὕπνον μὲ ἑβδομαδιάτικην πληρωμὴν εἰς διαφόρους ξένους, καθὼς καὶ κάθε εἴδους δημόσια ἢ ἰδιωτικὰ ἱδρύματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἄτομα νεανικῆς ἡλικίας ζοῦν... ὅλα ἔχουν τοὺς κανόνας των. Καί ἀφοῦ αὐτὸ εἶναι γενικόν, διατί νὰ καταδικάζωμεν τοὺς γονεῖς ὅτι ἐπιβάλλουν κανόνας διὰ τὰς οἰκογενείας των, ἢ ὅτι ἐπιμένουν νὰ ἀπαιτοῦν ἀπὸ τὰ παιδιά των νὰ εἶναι εἰς ὡρισμένην ὥραν εἰς τὸ σπίτι καὶ νὰ ἔχουν φίλους τοὺς ὁποίους νὰ τοὺς ἐπιδοκιμάζουν καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ κρατοῦν τὴν ὑπόληψιν τῶν οἰκογενειῶν των, τὴν ὁποίαν οἱ γονεῖς των ἠγωνίσθησαν εἰς τὴν ζωήν των τόσον σκληρὰ νὰ διατηρήσουν;

Ὅλοι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἔχουμε περιορισμοὺς εἰς τὸν ἑαυτόν μας καί νὰ εὑρισκόμαστε εἰς τὰ κλουβιά μας· ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει σημασίαν εἶναι τὸ τί κάνουμε καὶ πῶς πέρνουμε τὸ ζήτημα τῶν περιορισμῶν. Ὁ ἐργοδότης μας ἢ ὁ ἀνώτερός μας εἰς τὸ γραφεῖον μᾶς ἐπιβάλλει κανόνας τοὺς ὁποίους ἀπαρεγκλίτως πρέπει νὰ τηρσῦμεν.—Ἡ ἐκκλησία ἐπιβάλλει κανόνας διὰ τὰ μέλη της.—Τὸ θέατρον ἀκόμα ἔχει κανόνας μὲ τοὺς ὁποίους μᾶς λέγει ποῦ νὰ καθίσουμε, ποίαν ὥραν νὰ φθάσουμε εἰς τὴν παράστασιν, πόσο θὰ πληρώσουμε.....

Ἡ μητέρα μοιράζεται τὴν τύχην—καλὴν ἢ κακὴν—τῶν παιδιῶν της καὶ δι' αὐτὸ παρακαλεῖ ἢ ἐπιβάλλει νὰ κρατήσουν τὰ παιδιά της τὸν χαρακτῆρά των καθαρὸν καὶ εὐγενικὸν γιὰ τὸ δικό τους τὸ καλό. Δὲν ἔχει λοιπὸν τοὐλάχιστον τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὰ παιδιά της συνεργασίαν διὰ νὰ τοὺς φυλάξῃ τὴν ὑγεία τους καὶ τὸ χαρακτῆρά τους πού, γιὰ νὰ τὸν ἀναπτύξῃ εἰς αὐτά, ἔχει αὐτὴ ἐργασθῇ τόσο σκληρὰ εἰς τὴν ζωήν της;

Ἂν μὲ ἐρωτήσουν:—Πότε ἕνας νέος ἢ μία νεᾶνις μπορεῖ νὰ εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀνεξάρτητος;—Ἀπαντῶ: Τότε καὶ μόνον τότε, ὅταν ἔχῃ κάμει δικό του σπίτι χωριστὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς του. Θὰ τοῦ ἔδιδα ἕνα μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα ποῦ κερδίζει νὰ τὸ μεταχειρισθῇ, ὅπως θέλει, ἀλλὰ τὸ ὑπόλοιπον πρέπει νὰ εἶναι ἕνα μέρος αὐτοπροαίρετος δωρεὰ εἰς τοὺς γονεῖς τὸ δὲ ἄλλο νὰ τίθεται εἰς μίαν τράπεζαν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ μέλλοντος.

Ἡμεῖς ποὺ ἀποτελοῦμεν τὴν νεότητα, ἔχουμε μεγάλο λάθος ὅταν φανταζόμεθα ὅτι μᾶς περιορίζουν καὶ μᾶς ἐπιβάλλονται οἱ γονεῖς μας. Δὲν εἶναι ὅτι μᾶς ἐπιβάλλονται. Μόνον προσπαθοῦν νὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ οἰκοδομήσωμεν διὰ τὸ μέλλον μας καὶ πρέπει νὰ ἔχουν τὴν συνεργασίαν μας.»

Ἔτσι σκέπτονται λογικά, νέοι μὲ εὐγενικὰ αἰσθήματα.

Ἐλπίζω ὅτι ἡ ἀλληλογραφία αὐτὴ θὰ ἀναγνωσθῇ ἀπὸ τὸν ὅμιλον τῶν νέων καὶ νεανίδων ποὺ μοῦ ἐπρόβαλαν τὸ ἐρώτημα ἐκεῖνο.

Αἰδεσιμολογιωτ. Βασιλείου Εὐθυμίου,
Ἱερατ. Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος
«Εὐαγγελισμός», Βοστώνης

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΕΡΩΤΕΡΟΥ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ

Α'.

Εἰς τὴν ζωὴν ὑπάρχουν μερικὲς ἔννοιες στενὰ συνδεδεμένες. Ἡ μία δὲν μπορεῖ νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὴν ἄλλην. Τέτοιες ἀκριβῶς ἰδέες εἶνε καὶ τὸ δικαίωμα μὲ τὸ καθῆκον. Ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτοῦμε ἀπὸ τὸν ἄλλον νὰ σέβεται τὴν τιμήν, τὴν ζωήν μας, τὴν περιουσίαν μας, ἀλλ' ἔχομεν καὶ τὸ καθῆκον νὰ δείχνωμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς τὸν πλησίον μας τὸν ἴδιον σεβασμόν.

Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ εἰς τὰ καθήκοντα βαθμολογικαὶ διακρίσεις. Ἡ ἀξία καὶ ἡ χρησιμότης αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν τόπον καὶ τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκεται ὁ ἄνθρωπος. Ἐπομένως καὶ ἡμεῖς οἱ ἀπόδημοι θὰ ἔχωμεν ἄλλα καθήκοντα περιωρισμένου κύκλου καὶ ἄλλα ἐξαιρετικῆς σημασίας. Ἓν ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ τονισθῇ πῶς κατέχει τὴν πρωτεύουσαν θέσιν ὡς ἐκ τῶν συνεπειῶν τὰς ὁποίας μπορεῖ νὰ ἔχῃ. Εἶνε τὸ καθῆκον πρὸς τὸ σύνολον.

Ἀνέκαθεν εὑρίσκοντο ἄνθρωποι ποὺ διετύπωναν ἀντιθέτους ἰδέας εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Ὑπῆρξαν οἱ φρονοῦντες ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε σῶμα μηχανή, καθὼς καὶ οἱ διϊσχυριζόμενοι πῶς τὸ κυριαρχοῦν στὸν ἄνθρωπον εἶνε ἡ ψυχὴ μὲ ὑψηλοτέρας πτήσεις. Οἱ πρῶτοι ὡς σύμβολόν των ἔχουν τὸν ἐγωϊσμὸν καὶ τὴν σωματικὴν ἀπόλαυσιν. Αὐτὸ τὸ ξεχωρίζομεν στοὺς ἀρχαίους ἡδονιστικούς. Αὐτοὶ ἐφήρμοζαν κατὰ γράμμα τὸ «φάγωμεν καὶ πίωμεν αὔριον γὰρ ἀποθανοῦμεν».

Τὸ ἴδιο σύστημα ἠκολούθησαν καὶ οἱ λεγόμενοι ἐγκυκλοπαιδισταὶ τοῦ 17ου αἰῶνος. Ἔτσι ἀντελήφθησαν τὸ πρᾶγμα καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Νίτζε κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν τοῦ περασμένου αἰῶνος. Αὐτὴν τὴν λύσιν ἔδωκαν καὶ οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ἱστορικοῦ ὑλισμοῦ ἀπὸ τοῦ Καὶρλ Μὰξ μέχρι τοῦ Λενίν. Ἀλλ' ἂς ἰδοῦμε πῶς ἐξειλίχθησαν τὰ πράγματα εἰς τοὺς σταθμοὺς αὐτοὺς τῆς ἱστορίας.

Στὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἅμα ἐκλονίσθησαν τὰ θεμέλια τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἠθικῆς καὶ αἱ ὑψηλόφρονες σκέψεις ἑνὸς Αἰσχύλου καὶ Σωκράτους ἐτέθησαν εἰς τὸ περιθώριον τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς τότε ἤρχισαν οἱ δυνατοὶ συγκλονισμοί. Τὸ φυλετικὸν σῶμα δὲν μπόρεσε νὰ ἀνθέξῃ. Σιγὰ-σιγὰ ἡ δόξα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἔσβυσε καὶ αὐτὴ ἡ τροφοδότις τοῦ κόσμου κατήντησε μιὰ ἀσήμαντη ἐπαρχία τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους. Ἂς ἐξετάσωμεν τώρα τὸν δεύτερον σταθμόν.

Ἡ μόρφωσις τῶν ἐγκυκλοπαιδιστῶν εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων ποὺ τὴν ἔφεραν στὴ Δύσι οἱ φυγάδες τοῦ Βυζαντίου. Τί ὡραῖα ποὺ τὸ λέγει ὁ Παλαμᾶς «πῆραν τὰ σταμινὰ γεμᾶτα ἀπὸ τὴν στάχτη τῶν προγόνων, καθὼς καὶ τὰ χειρόγραφα.» Δημιουργήθηκε ὁ νεώτερος πολιτισμός. Ἀλλὰ πολλοὶ διανοούμενοι στηριχθήκανε μόνον στὴ καλλιέργεια τοῦ μυαλοῦ. Ὑπερετίμησαν τὸ μυαλὸ καὶ περιεφρόνησαν τὴν ψυχὴν μὲ τὰς ἐξάρσεις της. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ πολιτισμὸς αὐτὸς ἦτο μιὰ ἀμφίστομη μάχαιρα. Ἐκεῖ ποῦ εἶχε περιεχόμενον ἁγνὸν ὁ κόσμος ἦτο εὐτυχής, ἀλλ' ἐκεῖ ποὺ ἦτο στεῖρος ἀπὸ ἀπόψεως ψυχικῆς, ἔσπειρε τὴν ἀπόγνωσιν καὶ τὴν συμφοράν. Αὐτὴν τὴν εἰκόνα λαμπρὰ μᾶς τὴν παρουσιάζουν δυὸ σπουδαῖα γεγονότα τῆς περιόδου αὐτῆς. Ἡ Γαλλικὴ καὶ ἡ Ἀμερικανικὴ ἐπανάστασις. Εἶνε σύγχρονοι. Ἡ πρώτη ἐσκόρπισε μὲν τὰς νέας ἰδέας καὶ ἔφερε τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ εἰς τὰ πρῶτά της βήματα ἐχρεωκόπησεν ἀπὸ ἀπόψεως ἠθικῆς. Κατήργησε τὴν θρησκείαν, ἐβεβήλωσε τὸν περίφημον ναὸν τῶν Παρισίων καὶ ἀφῆκε ἀχαλίνωτα νὰ ξεσπάσουν τὰ ἔνστικτα τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων. Ἡ Γαλλία ἐσώθη ἅμα ἔκαμε ἐπιτυχῆ στροφήν.

Εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὰ πράγματα ἐξειλίχθησαν διαφορετικά. Οἱ ἐπιδιώξαντες τὴν ἀπελευθέρωσιν δὲν ξεχώρισαν τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ τὸν ἰδεαλισμόν. Ἐκεῖνοι ποὺ ἦλθον ἐδῶ κατώρθωσαν νὰ διατηρήσουν ἀκλόνητα τὰ θρησκευτικὰ των ἰδεώδη καὶ ἐνίκησαν ὅλας τὰς ἀντιξόους περιστάσεις.

Αὐτὸς ἀκριβῶς ὁ συνδυασμὸς τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς ἐδημιούργησαν τὸ Ἀμερικανικὸν μεγαλεῖον. Καὶ αὐτὸ εἶνε αὐταπόδεικτον διότι αἱ θρησκευτικαὶ ἐμπνεύσεις ἔκαμαν τοὺς ἀνθρώπους πειὸ ἀλτρουϊστάς, πειὸ θαρραλέους εἰς τὰς τρικυμίας τῆς ζωῆς. Εἰς αὐτὴν δὲ τὴν νοοτροπίαν ὀφείλεται καὶ ἡ δημιουργία τῆς μεγάλης αὐτῆς Δημοκρατίας.

Καὶ τώρα ἂς ἔλθωμεν εἰς τὴν ἰδικήν μας ἐποχήν. Μᾶς εἶπαν πῶς θὰ ἀνατείλῃ ὁ ἐπίγειος παράδεισος. Ὁ μεγάλος πόλεμος ἐσώρευσεν ἐρείπια καὶ εἰς τοὺς νικητὰς καὶ εἰς τοὺς ἡττημένους. Ἔκαμαν τὴν ἐπανάστασιν, ἔφεραν στὸ φῶς ξανὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Μάρξ, ἐθεοποίησαν τὸν Λενίν, ἵδρυσαν συλλόγους τῶν ἀθέων, ἐκήρυξαν ἀμείλικτον πόλεμον κατὰ τῆς θρησκείας καὶ τὴν ἐχαρακτήρισαν ὡς ὄπιον τῶν λαῶν. Καὶ ἐπειδὴ εἴμεθα σύγχρονοι αὐτῆς τῆς θεωρίας μποροῦμε νὰ ἰδοῦμε τὰ ἀποτελέσματά της. Καὶ ἐρωτῶ. Ποῦ ὑπάρχουν αἱ περισσότεραι δυσαρμονίαι; ποῦ τὰ παιδιὰ ὑφίστανται τὰς ψυχικὰς ἀπωλείας; ποῦ τὰ κορίτσια δακηρύττουν πῶς θέλουν τὴν ἀχαλίνωτην ἐλευθερίαν; ποῦ γίνονται τὰ περισσότερα κοινωνικὰ ναυάγια; ἀπὸ ποιοὺς κυρίως τροφοδοτοῦνται αἱ φυλακαί; οἱ σαπισμένοι σωματικῶς καὶ ψυχικῶς δὲν στενάζουν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ πόνου ἀργὰ ἢ γλήγορα; Ἡ ἀπάντησις εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα εἶνε ὅτι αἱ πληγαὶ αὐταὶ τῆς κοινωνίας ἐμφανίζονται ἐκεῖ ὅπου λείπει ἡ πνοὴ τῆς θρησκείας. Αὐτὴν θὰ τὴν ἐμφυσήσῃ ἡ Κοινότης. Αὐτὴ εἶνε ἡ σωτηρία μας εἰς τὴν Ἀμερικήν. Καὶ ἔτσι ἔρχομαι εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς ὁμιλίας μου.

(Συνέχεια εἰς τὸ ἑπόμενον)

Σημ. Ἀπὸ διάλεξίν του εἰς Providence, R. I. κατὰ πρόσκλησιν ὑπὸ τῆς Κοινότητος καὶ τῶν Τμημάτων Ἀχέπα καὶ Γκάπα.

Διαδόσατε τὸν «ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΝ». Συστήσατε καὶ εἰς τοὺς φίλους σας νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομηταί του. Ὡρίσαμεν ἐτησίαν συνδρομὴν μόνον δολλ. 2.00 διὰ νὰ γίνῃ κτῆμα ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν Ὀρθοδόξων οἰκογενειῶν τῆς Ἀμερικῆς. Εἶνε ἡ ὑγιεινοτέρα πνευματικὴ τροφὴ πάσης ἡλικίας.

THE ORTHODOX OBSERVER

25-19 30th Drive, Astoria, New York

'Αρχιμανδ. 'Αθηναγ. Καβάδα

ΤΟ ΧΡΙΣΤ. ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΩΣ

(Μετάφρασις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1 Report.)

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

'Ομιλοῦντες περὶ τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐννοοῦμεν αὐτὸν τὸν Θεόν ὡς ἀπεκαλύφθη ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ 'Ιησοῦ Χριστῷ.

'Η ἔννοια τῆς Θείας Χάριτος εἶναι ἀληθῶς γνωστὴ μόνον εἰς ἐκείνους οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί, καὶ ὅτι πᾶν ὅ,τι πράττει ἐγένετο ἐν ἀγάπῃ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ σκοπῶν.

'Η Χάρις τοῦ Θεοῦ ἐκδηλοῦται εἰς τὴν δημιουργίαν, τὴν συντηρητικὴν πρόνοιαν καὶ πάντα τὰ ἀγαθὰ τῆς ζωῆς αὐτῆς, πρὸ παντὸς ὅμως εἰς τὴν ἀπολύτρωσιν ἡμῶν διὰ τῆς ζωῆς, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὴν ἀποστολὴν τοῦ 'Αγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς 'Εκκλησίας ὡς ὀργανώσεως ζώσης καὶ ἐνεργοῦ καὶ εἰς τὰ δῶρα τοῦ λόγου, (γραπτοῦ καὶ προφορικοῦ) καὶ Μυστηρίων.

'Η σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ εὐδαιμονία αὐτοῦ ἔχουσι τὴν πηγὴν αὐτῶν ἐν τῷ Θεῷ μόνῳ, ὅστις ἐν τῇ χάριτι αὐτοῦ κινεῖται πρὸς τὸν ἄνθρωπον οὐχὶ ἕνεκα τῆς ἀξιομισθίας αὐτοῦ, ἀλλὰ μονον διὰ τῆς ἐλευθέρως πηγαζουσης ἀγάπης Αὐτοῦ.

ΔΙΚΑΙΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣΜΟΣ

'Ο Θεός, ἐν τῇ ἐλευθέρως πηγαζούσῃ ἀγάπῃ Αὐτοῦ δικαιοῖ καὶ ἁγιάζει ἡμᾶς διὰ τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ οὕτω ἐκδηλουμένη Χάρις Του οἰκειοῦται (ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου) διὰ πίστεως, ἥτις καὶ αὕτη εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ.

Δικαίωσις καὶ ἁγιασμὸς εἶναι δύο ἀχώριστοι ἀπόψεις τῆς (μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς) ἐνεργείας τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, σχετικῶς πρὸς τὸν ἄνθρωπον τον διαπελουντα ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

Δικαίωσις εἶναι ἡ πρᾶξις τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς ὁποίας συγχωρεῖ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ φέρει ἡμᾶς πρὸς αὐτόν, ὅστις ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ, καὶ διὰ τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ θανάτου κατεδίκασε τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἐξεδήλωσε τὴν ἀγάπην του πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς συνδιαλλάττων τὸν κόσμον πρὸς ἑαυτόν.

'Αγιασμὸς εἶναι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ ὁποίου ἐν 'Αγ. Πνεύματι ἐξακολουθεῖ νὰ ἀναγεννᾷ ἡμᾶς καί τὴν ὅλην 'Εκκλησίαν, ἀπολυτρῶν ἡμᾶς ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἁμαρτίας, δίδων ἡμῖν αὔξησιν ἐν ἁγιότητι καὶ ἀναμορφῶν ἡμᾶς εἰς ὁμοίωσιν τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, διὰ συμμετοχῆς ἡμῶν εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ.

'Η ἀναγέννησις, ἐμπνέουσα ἡμᾶς πρὸς συνεχῆ πνευματικὴν δρᾶσιν καὶ πόλεμον πρὸς τὸ κακὸν, εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου δῶρον Θεοῦ. Οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ αὔξησις ἡμῶν ἐν τῇ ἁγιότητι, ἡ κοινωνία ἡμῶν μετὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι πάντοτε στηριγμένη ἐπὶ τῆς συγχωρούσης χάριτος τοῦ Θεοῦ.

'Η πίστις δὲν εἶναι παθητικὴ ἀποδοχὴ τῆς ἐν Χριστῷ ἀποκαλύψεως· εἶναι ἡ δι' ὅλων τῶν ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου ἐμπιστοσύνη πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὰς ἐπαγγελίας Αὐτοῦ, καὶ ἐγκατάλειψις ἡμῶν αὐτῶν εἰς 'Ιησοῦν Χριστὸν ὡς Σωτῆρα καὶ Κύριον.

Η ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΥΠΟΤΑΓΗ

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σχέσιν τῆς Θείας Χάριτος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας πάντες συμφωνοῦμεν ἐπὶ τῆς Γραφικῆς βάσεως καὶ τῆς Χριστιανικῆς πείρας, ὅτι ἡ κυριαρχία τοῦ Θεοῦ εἶναι ὑψίστη. Διὰ τοῦ ὅρου κ υ ρ ι α ρ χ ί α τ ο ῦ Θ ε ο ῦ ἐννοοῦμεν τὴν τὰ πάντα περιλαμβάνουσαν καὶ τὰ πάντα ρυθμίζουσαν θέλησιν καὶ σκοπόν, τὰ ὁποῖα ἀπεκαλύφθησαν ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ δι' ἕκαστον ἄνθρωπον, καὶ δι' ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ τονίσωμεν ἐπὶ πλέον ὅτι ὁ αἰώνιος οὗτος σκοπὸς εἶναι ἡ ἔκφρασις αὐτῆς τῆς πλήρους ἀγάπης φύσεως τοῦ Θεοῦ. Οὕτω ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι χρεωστοῦμεν ὁλόκληρον τὴν σωτηρίαν μας εἰς τὴν πλήρη Χάριτος θέλησιν τοῦ Θεοῦ.

'Αφ' ἑτέρου ὅμως εἶναι ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ τοιαύτη ὥστε τὴν χάριν Αὐτοῦ νὰ οἰκειοῦται ἐνεργῶς ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι διὰ τοιαύτην ἀπόφασιν εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὑπεύθυνος.

Πολλοὶ θεολόγοι προσεπάθησαν νὰ συμβιβάσωσι διὰ φιλοσοφικῶν ὅρων τὴν προφανῆ ἀντίθεσιν τῆς κυριαρχίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ὑπευθύνου βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου· τοιαῦται ὅμως θεωρίαι δὲν ἀποτελοῦσι μέρος τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΘΕΙΑ ΧΑΡΙΣ

Συμφωνοῦμεν ὅτι ἡ 'Εκκλησία εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί ὁ εὐλογημένος ὅμιλος ὅλων τῶν πιστῶν, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐν γῇ, ἡ κοινωνία τῶν 'Αγίων. Εἶναι συγχρόνως ἡ πραγματοποίησις τῶν χάριτι σκοπῶν τοῦ Θεοῦ ἔν τε τῇ δημιουργίᾳ, καὶ τῇ ἀπολυτρώσει καὶ τὸ διαλειπτον ὄργανον τῆς Θείας Χάριτος ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ, διὰ τοῦ 'Αγίου Πνεύματος, ὅπερ εἶναι ἡ διήκουσα αὐτῆς ζωὴ καὶ ἡ ἁγιάζουσα συνεχῶς ὅλα αὐτῆς τὰ μέρη

Ἔργον καὶ προορισμὸς τῆς 'Εκκλησίας εἶναι τὸ νὰ δοξάζηται ὁ Θεὸς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς καὶ τῇ λατρείᾳ της νὰ κηρύττῃ καὶ διαδίδῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πάντας καὶ νὰ οἰκοδομῇ εἰς ἐν 'Αγίῳ Πνεύματι συναδέλφωσιν καὶ ζωὴν πάντας τοὺς πιστεύοντας, πάσης φυλῆς καὶ ἔθνους.

Πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ὁ Θεὸς παρέχει τὴν χάριν αὐτοῦ διὰ τοῦ λόγου καὶ τῶν μυστηρίων καὶ ἐν τῇ ἐνοικήσει εἰς αὐτὴν τοῦ 'Αγίου Πνεύματος.

ΧΑΡΙΣ, ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Συμφωνοῦμεν ὅτι ὁ λόγος καὶ τὰ μυστήρια εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν διὰ τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἰς ἀμφότερα (προφορικὸν καὶ γραπτὸν λόγον καὶ τὰ μυστήρια) ἡ ἐν Χριστῷ Θεία Χάρις ἐκδηλοῦται, μεταδίδεται καὶ λαμβάνεται διὰ τῆς πίστεως. 'Η χάρις δὲ αὕτη εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος.

'Ο λόγος εἶναι τὸ διωρισμένον μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ γίνεται γνωστὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καλοῦσα αὐτοὺς εἰς μετάνοιαν, βεβαιοῦσα αὐτοὺς διὰ τὴν παρεχομένην (εἰς τοὺς κλητοὺς) συγχώρησιν, ἔλκουσα αὐτοὺς εἰς ὑπακοὴν καὶ οἰκοδομοῦσα αὐτοὺς ἐν τῇ φιλαδελφίᾳ τῆς πίστεως καὶ ἀγάπης.

Τὰ μυστήρια δὲν πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ἁπλῶς ὡς καθ' ἑαυτὰ ὑφιστάμενα, ἀλλὰ πάντοτε πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς μυστήρια τῆς 'Εκκλησίας, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἔχουν δὲ τὴν σπουδαιότητα τῆς συστάσεώς των εἰς τὸ ὅτι συνεχῶς δι' αὐτῶν ἐνεργεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπερ εἶναι ἡ ζωὴ τῆς 'Εκκλησίας.

Διὰ τῶν μυστηρίων ἀποκαλύπτει ὁ Θεὸς εἰς ὅλα τὰ μέλη τῆς 'Εκκλησίας ζωὴν διηνεκοῦς κοινωνίας τὴν ὁποίαν ζῶσιν ἐν τῇ ἀδελφότητι αὐτῆς καὶ οὕτω καθιστᾷ αὐτὰ ἱκανὰ νὰ πραγματῶσι τὴν θέλησίν του εἰς τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου.

'Αλλ' ἡ ἐξ ἀγάπης ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὅτι περιορίζεται μόνον εἰς τὰ μυστήρια.

Μεταξὺ τῶν 'Εκκλησιῶν, αἵτινες ἀντιπροσωπεύονται παρ' ἡμῶν ὑπάρχει διαφορὰ ἐμφάσεως διδομένης ἐπὶ τοῦ λόγου καὶ τῶν μυστηρίων· πάντες ὅμως συμφωνοῦμεν ὅτι τοιαύτη διαφορὰ ἠδύνατο νὰ μὴ ἀποτελῇ φραγμὸν εἰς τὴν ἕνωσιν.

SOLA GRATIA

'Εκκλησίαι τινὲς ἀποδίδουσι μεγάλην ἀξίαν εἰς τὴν ἔκφρασιν Sola Gratia, ἐν ᾧ ἄλλαι ἀποφεύγουσι τοῦτο. 'Η φροντὶς αὕτη ἔγινεν ὑποκείμενον μεγάλων λογομαχιῶν· δυνάμεθα ὅμως πάντες νὰ ὁμοφωνήσωμεν εἰς τὸν ἑξῆς ὅρον: 'Η σωτηρία ἡμῶν εἶναι δῶρον τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ καιρὸς τῆς χάριτος αὐτοῦ. Δὲν βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀξιομισθίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἔχει τὴν ρίζαν καὶ βάσιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀπολύσει τῶν ἁμαρτιῶν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς παρέχει δωρεὰν εἰς τὸν ἁμαρτωλόν, τὸν ὁποῖον λαμβάνει διὰ νὰ ἁγιάσῃ. Παρὰ ταῦτα παραδεχόμεθα ὅτι ἡ ἐνέργεια τῆς Θείας Χάριτος παραβλέπει καὶ ἐκμηδενίζει τὴν ἀνθρωπίνην ἐλευθερίαν καὶ εὐθύνην. 'Αληθὴς ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἐπιτυγχάνεται ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀνταποκρίνεται διὰ τῆς πίστεως εἰς τὴν Θείαν Χάριν. 'Αντίδρασις δὲ ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἐξ ὑπερεχειλιζούσης ἀγάπης κλῆσιν τοῦ Θεοῦ, σημαίνει ὄχι ἐλευθερίαν ἀλλὰ δουλείαν· τελεία ἐλευθερία εὑρίσκεται μόνον εἰς τὴν τελείαν συμμόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὴν παραδεκτὴν καὶ τελείαν θέλησιν τοῦ Θεοῦ.

ΑΡΘΡΟΠΑΡΑΓΡΑΦΟΙ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΦΕΡΕΛΠΙ τὸ περιοδικόν μας εἰσῆλθε ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος πρὸς τὸ τέταρτον ἔτος τῆς ζωῆς του. Καὶ ὀφείλει τὴν ἀπρόσκοπτον αὐτὴν δρᾶσίν του εἰς τὴν ἀγάπην τῶν εὐμενῶν ἀναγνωστῶν καὶ τῶν ἐπιχαρίτων ἀναγνωστριῶν του, εἰς τὴν ἀγάπην ἐκείνην ἡ ὁποία δημιουργεῖ, μεγαλοποιεῖ, συντηρεῖ. Ἡ ἐργασία τοῦ Ὀρθοδόξου Παρατηρητοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν θερμὴν ἀγάπην τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ του, τὸ ὁποῖον μὲ μεγάλην ἀνέκαθεν χαρὰν τὸν ὑπεδέχθη εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης του ἐμφανίσεως. Εἶχε πολλὰς δυσκολίας ὁ Παρατηρητὴς πρὸ παντὸς κατὰ τοὺς πρώτους μῆνάς του, ἀλλὰ ὅλας τὰς δυσκολίας τὰς κατέρριψεν ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη τῶν ἀναγνωστῶν του, τῶν ὁποίων καὶ δημιούργημα τυγχάνει. Αὐτοὶ τὸ ἐγέννησαν, αὐτοὶ τὸ ἐγαλούχησαν μετὰ στοργικοῦ ἐνδιαφέροντος, αὐτοὶ τὸ ἐχειραγώγησαν εἰς τὰ πρῶτά του βήματα, αὐτοὶ τὸ παρηκολούθησαν μετ' ἐξαιρετικῆς ἀγάπης, αὐτοὶ τὸ ἐβοήθησαν εἰς τὴν ἔκδοσίν του καὶ τὸ παρακολουθοῦν ὅπως οἱ γονεῖς παρακολουθοῦν τὰ τέκνα των μὲ μεγίστην στοργήν. Προκαταβάλλοντες ἐγκαίρως τὰς συνδρομάς των διὰ τὴν κάλυψιν τῶν πολλαπλῶν ταχυδρομικῶν, τυπογραφικῶν καὶ βιβλιοδετικῶν ἐξόδων—διότι ὁ Παρατηρητὴς δὲν χορηγεῖ οὐδ' ὀβολὸν διὰ συντακτικὸν προσωπικόν—δεικνύουν ἐμπράκτως τὴν ἀγάπην των, αὐτὸ δὲ ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς, τὴν διεύθυνσιν, τὴν μεγαλυτέραν, πραγματικῶς, ἱκανοποίησιν.

—:—

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΜΜΟΝΗΣ

ΕΙΝΕ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως ἐνθαρρυντικὸν νὰ βλέπῃ κανεὶς ἐν Ἀμερικῇ οἰκογενείας αἱ ὁποῖαι, καίτοι ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν διαμένουσαι ἐνταῦθα ἐν τούτοις κρατοῦνται σφιγκτὰ εἰς τὰς παραδόσεις τῆς Θρησκείας των καὶ τῆς Ὁμογενείας μὲ τὸν ἀρραγέστερον τρόπον. Θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπηρεασθοῦν μεγάλως ἀπὸ τὸ περιβάλλον. Παρ' ὅλα ταῦτα ὅμως ἐμμένουν αἱ οἰκογένειαι αὗται εἰς τὰ πάτρια κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ διεγείρουν ἑκάστοτε καὶ τὸν θαυμασμὸν καὶ ὅλων τῶν ἐδῶ συμπολιτῶν Ἀμερικανῶν. Καὶ ἐνῷ ἡ Ἱστορία τῶν λαῶν διδάσκει ὅτι πολλαὶ οἰκογένειαι μακρὰν τῆς ἑστίας των, ἀποκτήσασαι πλοῦτον, ἀφῆκαν, ἐν τούτοις, τὰς πατρίους παραδόσεις καὶ συνεχωνεύθησαν πλήρως μὲ τὸ περιβάλλον εἰς τὸ ὁποῖον εὑρέθησαν, ὑπάρχουν ἐν μέσῃ Ἀμερικῇ, οἰκογένειαι πλεῖσται ὅσαι αἱ ὁποῖαι οὐδὲ κατὰ κεραίαν ἐξέκλινον ἀπὸ τὰς ὡραίας παραδόσεις μας, μετέδωκαν δὲ καὶ εἰς τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἐγγόνους των τὰ αὐτὰ ὡραῖα ἰδεώδη τῆς Ὁμογενείας καὶ τῆς Θρησκείας μας, τὰ ὁποῖα καὶ μετ' εὐχαριστήσεως διακηρύττουν. Συγχαίρομεν θερμότατα τὰς συμπαθεῖς αὐτὰς οἰκογενείας,—καὶ εἶναι πλεῖσται ὅσαι ἐγκατεστημέναι εἰς ὅλην τὴν Ἀμερικήν—καὶ προτάσσομεν αὐτὰς ὡς ἐξέχοντα παραδείγματα ἐμμονῆς εἰς τὰ πάτρια καὶ δι' ἄλλας οἰκογενείας. Ἀλλ' αὐτὸ ἀποδίδει καὶ ἀνταμοιβήν, διότι αἱ οἰκογένειαι αὗται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἔχουν γνησίαν χαρὰν καὶ ἀπόλαυσιν τὴν ὁποίαν δίδουν αἱ ἀγναὶ Ἑλληνικαὶ ὡραιότηται παραδόσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔχουν ἀσυγκρίτως μεγαλειτέραν ἐξασφάλισιν ἠθικὴν τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ οἱ οἰκογενειακοί των δεσμοὶ εἶναι ἰσχυρότεροι καὶ συνεπῶς ἡ εὐτυχία των ἀφθονωτέρα.

—:—

ΤΟ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΟΝ

ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΑΙ κοινωνιολογικαὶ ἔρευναι, γενόμεναι ἐν Ἀμερικῇ ἀπὸ ὅμιλον διακεκριμένων ἐπιστημόνων, ἀπέδειξαν ὅτι, ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα περισσότερον προσελκύουν τὰ σημερινὰ τέκνα εἶνε κατὰ σειρὰν τὰ ἑξῆς:—κινηματογράφος, τὸ ράντιο, ὁ ἀθλητισμός, τὸ σχολεῖον καί, τελευταῖον-τελευταῖον, ἡ Ἐκκλησία. Εἶνε βεβαίως περίεργος ἡ γενομένη δήλωσις, ἀλλ' ἀληθής· διότι προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπους σεβομένους τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀσχοληθέντας ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα ἐπὶ τοῦ ὑπὸ μελέτην θέματός των. Ἐν τούτοις θὰ ἔπρεπε νὰ συμβαίνῃ ἀκριβῶς τὸ ἀντίστροφον· θὰ ἔπρεπε δηλαδὴ τὰ παιδία νὰ προσελκύωνται πρῶτον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ Σχολεῖον καὶ τὸν ἀθλητισμὸν καὶ τελευταῖον-τελευταῖον ἀπὸ τὰ ραδιόφωνα καὶ τοὺς κινηματογράφους. Καὶ ὑπεύθυνοι πρὸς τοῦτο εἶναι οἱ γονεῖς, ἡ Ἐκκλησία καὶ οἱ διδάσκαλοι. Αὐτοὶ οἱ τρεῖς παράγοντες ὤφειλον, συνεργαζόμενοι στενότατα, νὰ ἀντιστρέψουν τοὺς ὅρους οὕτως ὥστε τὰ νεαρὰ παιδία νὰ κατευθύνουν τὰ πρῶτα βήματα ὅπου δεῖ καὶ ὅπως δεῖ. Ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἐκείνη πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε πρωτίστως, νὰ προσφεύγουν διὰ νὰ θέτουν βάσεις ὡραίας καὶ ἱερᾶς. Ἄλλως, ἀνερμάτιστα καὶ ἀπροετοίμαστα, θὰ ὑποφέρουν εἰς τὴν περαιτέρω ζωήν των.

—:—

ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΛΑΝΔΑ

ΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ καὶ τὰ Σωματεῖά μας δὲν θὰ ἦτο ἄσχημον ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν Σχολικῶν Ἐπιτροπῶν καὶ τῶν Σχολικῶν διευθύνσεων νὰ ὀργανώσουν τελετὰς ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ ἐπὶ θύραις Νέου Ἔτους. Δὲν ὑπάρχει ὡραιότερον πρᾶγμα ἀπὸ τοῦ νὰ μεταδίδῃ κανεὶς τὴν χαρὰν εἰς τὰς καρδίας τῶν παίδων. Καὶ αἱ προσεγγίζουσαι Μεγάλαι Ἑορταὶ τῆς Χριστιανωσύνης, μᾶς δίδουν ὅλας τὰς εὐκαιρίας διὰ νὰ μεταδώσωμεν τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐχαρίστησιν. Αἱ διάφοροι τελεταὶ καὶ συγκεντρώσεις κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Χριστουγέννων ἐκπληροῦν πολλοὺς σκοποὺς δι' ἡμᾶς τοὐλάχιστον τοὺς ὁμογενεῖς προκειμένου:—Ἐνισχύουν ἠθικῶς τοὺς διδασκομένους καὶ τοὺς διδάσκοντας. Εἶνε δὲ γεγονὸς ὅτι πάντοτε ἔχουν ἀνάγκην ἠθικῆς ἐνισχύσεως οἱ μοχθοῦντες διὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς καλλιτέρας αὔριον. Παρέχεται συνεπῶς ἡ εὐκαιρία εἰς τοὺς σχολικοὺς Ἐπιτρόπους, εἰς τοὺς γονεῖς, εἰς τοὺς κοινοτικοὺς παράγοντας νὰ δείξουν ἐμπράκτως τὴν ἀγάπην των πρὸς τὴν μόρφωσιν καὶ τὰ γράμματα. Ἂς γίνῃ καὶ ἐφέτος ὅ,τι λίαν φιλοτίμως ἔγινε καὶ εἰς προηγούμενα ἔτη, ἂς γίνῃ δὲ ἀπὸ τώρα ἡ δέουσα προπαρασκευὴ ὥστε νὰ μὴ ὀργανῶνται παρόμοιαι τελεταὶ κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμήν.

Ο ΑΜΒΩΝ

Ἀρχιμ. Ἀθηναγόρα Καβάδα
Πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς
Ἀμερικῆς

«Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.»

Τὸ ἐδάφιον αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίαν τοῦ Σωτῆρός μας εἶνε συνέχεια καὶ συμπέρασμα τοῦ ἐδαφίου, τὸ ὁποῖον ἔχομεν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ τελευταίου τεύχους: «Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.»

Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνωτέρω ἐδαφίου εἰς τὸ κήρυγμα τοῦτο εἶνε ἀναγκαία προσθήκη τοῦ προηγουμένου κηρύγματος, τὸ ὁποῖον ἔχει πολὺ μεγάλην κοινωνικὴν σημασίαν καὶ συνεπῶς ὁ περιορισμός του θὰ ἄφηνεν αὐτὸ ἀτελές.

Εἰς τὸ προηγούμενον κήρυγμα ἐτέθη ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ρητοῦ του ὡς ἑξῆς: Μὴ κατακρίνετε διὰ νὰ μὴ κατακριθῆτε καὶ σεῖς ἀπὸ τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν Θεόν· διότι ἡ μὲν κοινωνία πολλαπλασιάζει μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἀτόμου σας τὴν στρατιὰν τῶν κατακριτῶν καὶ δημιουργεῖται μία πνιγηρὰ ἀτμόσφαιρα ἀλληλοκατακρίσεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀσφαλῶς δὲν θὰ ξεφύγετε σεῖς· ὁ δὲ Θεός, Θεὸς ἐλέους καὶ οἰκτιρμῶν, ὁ ὁποῖος ὡς παντογνώστης γνωρίζει νὰ τιμωρῇ ὅταν εἶνε ἀνάγκη τὰ πταίσματα τῶν δημιουργημάτων καὶ μόνος αὐτὸς ἔχει τὸ πραγματικὸν δικαίωμα, θὰ σᾶς τιμωρήσῃ σᾶς διότι ἡ καρδιά σας εἶχε πολὺ φαρμάκι. Καὶ δὲν θὰ σᾶς τιμωρήσῃ ἡ κοινωνία καὶ ὁ Θεὸς μὲ ἄλλον τρόπον παρὰ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον ποὺ συμπεριφέρεσθε σεῖς πρὸς τοὺς συνανθρώπους σας· «ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν» καὶ οὕτω θὰ δηλητηριασθῇ καὶ ἡ δική σας ὕπαρξις διὰ νὰ ἐννοήσετε πόσον δηλητήριον καὶ τί εἴδους δηλητήριον χύνετε σεῖς εἰς τὴν ὕπαρξιν τῶν ἄλλων μὲ τὴν κατάκρισίν σας.

Τὸ κακὸ ποὺ γίνεται μὲ τὴν κατάκρισιν φαίνεται μ' ὅλη τὴν εἰδεχθῆ μορφή του στὴν ἀνάλυσι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ παρομοιωθῇ μὲ τὸ πέρασμα ἑνὸς χέρσου δάσους ἀπὸ μιὰ μεριὰ σ' ἄλλη, γέννησιν καὶ θάνατον· κάθε ἄτομον ἔχει ν' ἀνοίξῃ μονάχο του τὸ δρόμο του ἀνάμεσα ἀπὸ βράχια, ἀνηφόρους, κατηφόρους, λάκκους καὶ γκρεμούς, μὲ ἥλιο καὶ μὲ συννεφιά, μὲ ζέφυρους ἀλλὰ καὶ λυσσονοτιάδες ἢ ξεροβόρια· μὰ πολλὲς φορὲς τὸ ἄτομον, εἴτε ἀδύνατο, εἴτε ἀποσταμένο καὶ μωλωπισμένο μπρὸς σὲ μεγάλα καὶ πολλὰ ἐμπόδια, σχετικῶς μὲ τὴν θέσι του στὴν κοινωνίαν, χαράσσει τὸ δρόμο του στραβά.

Ἐμπόδια τέτοια εἶνε πολλά· ἡ κακὴ κληρονομικότης ἀπὸ γονεῖς καὶ προγόνους ἐλαττωματίας, ἡ ἰδιοσυγκρασία, ἡ ἀνατροφή, ἡ μόρφωσις, ἡ φτώχεια, ὁ πλοῦτος, ἡ ἀρρώστειες, οἱ ἀναπάντεχοι θάνατοι, ἡ ἀτομικές, οἰκογενειακὲς καὶ κοινωνικὲς ὑποχρεώσεις, τὸ περιβάλλον, ἡ διάφορες περιστάσεις καὶ ἀρκετὰ ἄλλα, ποὺ ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ παραπάτια τῆς σκέψεως καὶ ἐνεργείας, μολονότι αὐτὸς μπορεῖ νὰ εἶχε τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν ν' ἀνοίξῃ ἴσια τὸ δρόμο τῆς ζωῆς του ἂν διατελοῦσε ὑπὸ ἄλλες συνθῆκες ζωῆς.

Ἐφ' ὅσον δὲ ὁ δρόμος μας αὐτὸς εἶνε ἀναγκαστικός, διότι οὔτε κανένας ἀπὸ μᾶς ἐζήτησε νὰ γεννηθῇ, οὔτε καὶ κανένας μᾶς ἐρώτησε ἂν θέλουμε νὰ γεννηθοῦμε, ἡ προσπάθεια καὶ ἡ ἐνέργεια τοῦ καθενός μας στὸ ἄνοιγμα τοῦ δρόμου του πρέπει νὰ κρίνεται μὲ ἐπιείκεια ἐκ μέρους τῆς κοινωνίας. Καὶ γι' αὐτό, ὅπως εἴπαμε εἰς τὸ προηγούμενον κήρυγμα, οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ στέκουν καραούλι νὰ ἰδοῦν τὸν ἐχθρό τους καὶ τὸ φίλο τους τὸ γείτονά τους, τὸ συνεργάτη τους, τὸ συγγενῆ τους, τὸν συνάνθρωπόν τους ἐν γένει, νὰ φταίξῃ σὲ κάτι τι γιὰ νὰ τὸν τουφεκίσουν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς μὲ τὸ τουφέκι τῆς φαρμακερῆς κατακρίσεώς των, οἱ ἄνθρωποι, λέγω, αὐτοὶ εἶνε πολὺ ἀμόρφωτοι ψυχικῶς, εἶνε οἱ ἀγριάνθρωποι τοῦ πολιτισμοῦ, δὲν ἔχουν νὰ κάμουν τίποτε μὲ τὸν ἀνθρωπισμόν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον τοὺς πρέπει νὰ ὀνομάζωνται Χριστιανοί. Διότι, ἀφοῦ ὅλοι εἴμεθα ἀπὸ τὸν ἴδιον πηλὸν πλασμένοι καὶ τὰ ἴδια ἠθικὰ ραγίσματα μποροῦμε νὰ πάθουμε σὲ μιὰ ἄτυχη, κακὴ στιγμή μας, μὲ ποιὸ δικαίωμα προβάλλουμε αὐτόκλητοι δικασταὶ τῶν ὁμοίων μας, τάχα ὑπέρμαχοι τῆς ἠθικῆς, κέρβεροι τῆς δικαιοσύνης, φρουροὶ τοῦ ἰδεώδους;

Ἄφθαστα δὲ κτυπάει ὁ Χριστὸς αὐτὸ μὲ τὴν θαυμασίαν ἐρώτησίν του:—Τί βλέπεις δέ, ὦ ἄνθρωπε, τὴν ἀγκίδα (ἄχυρο) ποὺ μπῆκε στὸ μάτι τοῦ ἄλλου καὶ δὲν βλέπεις τὸ ὁλόκληρο πατερό, ποὺ εἶνε στὸ δικό σου μάτι; Ὑποκριτά, βγάλε πρῶτα τὸ πατερὸ ποὺ εἶνε στὸ μάτι σου καὶ τότε διαβλέψῃς, τότε θὰ ἰδῇς καθαρώτερα γιὰ νὰ μπορέσῃς νὰ βγάλῃς τὴν ἀγκίδα ἀπὸ τὸ μάτι τοῦ ἀδελφοῦ σου.—

Ἕως ἐδῶ περιωρίστηκε ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θέματος αὐτοῦ περὶ κατακρίσεως στὸ προηγούμενο κήρυγμα. Καὶ πρὶν τελειώσουμε ὑπεβάλαμε τὴν πολὺ φυσικὴν ἀντίρρησιν ποὺ γεννᾷ ἡ ἀνάπτυξις αὐτή.

Δηλ. Καλά, εἶνε φοβερὸ κακὸ ἡ κατάκρισις. Μὰ ἂν τὰ ἐγκλήματα, ἡ κακία, ἡ παρανομία, ἡ καταπάτησις τῶν κοινωνικῶν συνθηκῶν μείνῃ ἀκατάκριτη καὶ ἀνεξέλεγκτη, τί θὰ μπορέσῃ τότε νὰ χαλιναγωγήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ὥστε νὰ μὴν ἀποθηριωθοῦν. Ἐὰν ὁ κάθε παρανομῶν δὲν ἔχῃ νὰ αἰσθανθῇ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην πίεσιν ἐκ μέρους τῆς κοινῆς γνώμης, τί θὰ ἀπογίνῃ ἡ κοινωνία; καὶ φέρνοντας τὸ ἴδιο παράδειγμα τῆς μοιχαλίδος: ἐὰν παραδεχθῶμε ὅτι ἡ κοινωνία κλεῖ τὰ μάτια της σ' αὐτὴν τὴν ἀντικοινωνικὴν πρᾶξιν, πῶς μπορεῖ τότε νὰ βασταχθῇ οἰκογένεια, ἡ ὁποία εἶνε τὸ θεμέλιο τῆς κοινωνίας;

Πρὶν ἀπαντήσουμε εἰς τὴν πολὺ φυσικὴν αὐτὴν ἀντίρρησιν εἶνε ἀνάγκη νὰ κάμουμε μίαν ψυχολογικὴν διάκρισιν ποὺ χωρίζει τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἐγκληματίαν, ἀπὸ τὸν ἀνήθικον, ἀπὸ τὸν διεφθαρμένον.

Ἐφιστῶ ἰδιαιτέραν προσοχὴν εἰς τὸν χωρισμὸν αὐτὸν γιατὶ στὴν σημερινὴν κονωνίαν δυστυχῶς ἔχει γίνει ἕνα φοβερὸ ἀνακάτωμα ἰδεῶν καὶ ἀντιλήψεων περὶ ἠθικῆς.

Εἴπαμε στὴν ἀρχὴν τοῦ κηρύγματος ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶνε τέτοια ὥστε ἀνάμεσα σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς μπελάδες τῆς ζωῆς, ποὺ ἀνέφερα, εἶνε πολὺ εὔκολον νὰ παραπατήσῃ καὶ νὰ πέσῃ ὁποιοσδήποτε.

Ἀσχέτως τί χαρακτῆρα ἔχει τὸ πέσιμο αὐτὸ ἑνὸς ἀνθρώπου, ἀσχέτως δηλ. ἂν ὁ ἄνθρωπος σὲ μιὰ κακὴ στιγμὴ κατεπάτησε κάποιαν ἐντολὴν τοῦ δεκαλόγου, ἐφόνευσε, ἢ ἔκλεψε, ἢ ἐμοίχευσε ἢ διέπραξε ὁποιοδήποτε ἄλλο παράπτωμα ἢ ἔγκλημα, ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς πρέπει νὰ ἐξετασθῇ πῶς ἐδέχθηκε αὐτὸς ὁ ἴδιος μέσα του τὸ παράπτωμά του, τὸ ἔγκλημά του· ποίαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησε σ' αὐτὸ τὸ

ἴδιο τὸ ἄτομον, ποῖον κλονισμὸν ἐπέφερε εἰς τὴν συνείδησίν του. Εἰς ποίαν θέσιν εἶδε ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτόν του μετὰ τὴν πρᾶξίν του.

Ἐὰν ἕν ἄτομον, ἄνδρας ἢ γυναῖκα, σπρωχμένο ἀπὸ τὴν ἀδυσώπητη κακή του μοῖρα καὶ μὲ θολωμένο τὸ μάτι τῆς σκέψεώς του καὶ τῆς ψυχῆς του βρεθῇ σὲ μιὰ στιγμὴ ἔνοχον, ποὺ ἔκαμε μίαν ἁμαρτίαν, ἕν παράπτωμα, ἕν ἔγκλημα καὶ μίαν ἀξιόποινον καταπάτησιν κοινωνικῶν συνθηκῶν καὶ ἐμπρὸς στὸ γεγονὸς αὐτὸ καὶ τὲς ὀλέθριες συνέπειές του ξεθολώσῃ τὸ μάτι τῆς σκέψεώς του καὶ ἀνάλογα πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς πράξεώς του, αἰσθανθῇ μὲς τὰ σπλάγχνα του τὸν ἠθικὸν ἀντίκτυπον, καὶ ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως τοῦ πνίγῃ τὸν λάρυγγα καὶ μυστικὰ ἢ φανερὰ κλάψῃ ἡ καρδιά του ἄφθονα· ὅταν, ἐν συντόμῳ, αἰσθανθῇ ὅτι ἄνοιξε μία πυώδης πληγὴ στὴν ὕπαρξί του καὶ αἰσχύνεται γι' αὐτήν, τότε τὸ ἄτομον αὐτό, ἄνδρας ἢ γυναῖκα, μπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἁμαρτωλόν, μπορεῖ ἔστω νὰ ὀνομασθῇ κι' ἐγκληματίας, μὰ δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ κι' ὀνομασθῇ ἀνήθικο ἢ διεφθαρμένον, ἔστω καὶ ἂν ξαναπέσῃ στὸ ἴδιο ἁμάρτημα.

Ἀλλ' ὅταν ἕν ἄτομον μὲ μίαν ἀσυνείδητην ψυχραιμίαν καταστρώνει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα σχέδια γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν μιᾶς φαύλης ἢ ἐγκληματικῆς του πράξεως, ὅταν οὔτε πρὸ τῆς πράξεως οὔτε καὶ μετὰ τὴν πρᾶξιν αἰσθάνεται τοὺς κεραυνοὺς καταιγίδος στὴν συνείδησίν του καὶ ὄχι μόνον ἀδιαφορῇ διὰ τὴν ἠθικὴν ποιότητα τῆς πράξεώς του ἴσως δὲ καὶ τὴν ὑπερασπίζεται ὡς δικαίωμά του καὶ μάλιστα ἐπὶ πλέον αἰσθάνεται κι' ἐξωτερικεύει μίαν συχαμερὴν ἐγωϊστικὴν ἱκανοποίησιν, ὥστε νὰ μὴ δυστάζῃ καὶ νὰ καυχηθῇ δι' αὐτήν· ὅταν τὸ ἄτομον αὐτὸ ἀρχίσῃ καὶ δημιουργήσῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον μίαν κατάστασιν ἠθικῆς ἀναισθησίας καὶ ἀναλγησίας εἰς τὸ ἄτομόν του, τότε τὸ ἄτομον αὐτὸ εἶνε ἀνήθικον, εἴτε ἄνδρας εἴτε γυναῖκα εἶνε, εἶνε ὕπαρξις διεφθαρμένη, ἀσχέτως ποίου εἴδους παραπτώματα κάνει, καὶ ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε.

Δὲν εἶνε δηλ., ὀρθὸν νὰ χαρακτηρίζουμε τὸ ἄτομον ἠθικὸν ἢ ἀνήθικον ἀπὸ μίαν ἢ δύο πράξεις του, ὅσον βαρειὲς κι' ἂν εἶνε· ἀλλὰ πρέπει νὰ τὸ κρίνουμε ἀπὸ τὴν στάσιν του ἀπέναντι τῶν πράξεών του.

Ἕνας ποὺ σὲ μιὰ κακὴ στιγμὴ γιὰ οἱονδήποτε λόγον ἐπῆρε ἕνα μαχαῖρι κι' ἐσκότωσε κάποιον κι' ἔπειτα συναισθανόμενος τὴν ἀθλιότητα τῆς πράξεώς του, ὑποφέρει συνεχῶς ἀπὸ τὸ μάτωμα τῆς καρδιᾶς του, εἶνε ἴσως ἐγκληματίας μὰ δὲν εἶνε ἀνήθικος· εἶνε δὲ ἀσυγκρίτως καλύτερος ἀπὸ ἕνα χαρτοπαίκτην καὶ μέθυσον, ποὺ ἀφήνοντας γυναῖκα καὶ παιδιὰ ἐλεεινὰ στὸ σπίτι νυχτοξημερώνει συστηματικὰ στὸ χαρτοπαίγνιον καὶ γυρίζει στὸ σπίτι του ἀπέναντος ἢ καὶ μεθυσμένος ἢ ἔστω καὶ μὲ κερδισμένα ξένα χρήματα, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ ἀνήθικος, αὐτὸς εἶνε ὁ διεφθαρμένος.

Ἢ ἕνας ποὺ γιὰ οἱονδήποτε λόγον βρέθηκε στὴν καταραμένη ὥρα κι' ἔκλεψε κι' ἀδίκησε ἕνα γείτονά του ἢ φίλον του ἢ συνεργάτην του καὶ μετανοημένος φοβερὰ γιὰ τὴν πρᾶξί του σέρνει βαρειὰ καδίνα στὴν ψυχή του, περιπλανώμενος μέσα σὲ βαθὺ μελαγχολίας σκοτάδι, εἶνε ἀσυγκρίτως πλειὸ συχωρεμένος παρὰ ἕνας ἄλλος ποὺ συντρίβει τὴν εὐτυχίαν ἄλλων διὰ νὰ πλουτίζῃ αὐτὸς καὶ κατεξοδεύῃ εἰς περιττὰς ἀνέσεις καὶ διασκεδάσεις, πίνοντας τὸ αἷμα ἐκείνων ποὺ ἡ μοῖρα τους τοὺς ἔβαλε νὰ ἐργάζωνται εἰς αὐτόν.

Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ὁ φονιᾶς καὶ ὁ στιγμιαῖος ἀδικητὴς καὶ κλέφτης θὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐγκληματίας, ἀλλ' ὄχι ὡς ἀνήθικος ἢ διεφθαρμένος· ἐνῷ ἡ ζωὴ τοῦ χαρτοπαίκτου καὶ μεθύσου, ποὺ εἴπαμε καθὼς καὶ τοῦ αἱματοφάγου καὶ ἀσώτου εἶναι κατάστασις διαφθορᾶς, εἶνε συνέχεια ἀνηθικότητος.

Καὶ τώρα ποὺ ἐκάμαμε τὴν διάκρισιν μεταξὺ ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀνηθίκου ἢ μεταξὺ ἐγκληματίου καὶ διεφθαρμένου, ἀπαντῶμεν εἰς τὴν ἐρώτησιν ποὺ ὑπεβάλαμεν: Ἀπαγορεύεται ἀπολύτως ἡ κοινωνικὴ κατάκρισις; καὶ ἀπαντῶμεν:

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ποὺ τὸ ἁμάρτημα ἑνὸς ἀτόμου, τὸ ἔγκλημα, ἡ καταπάτησις κάποιας κοινωνικῆς σχέσεως εἶνε γέννημα μιᾶς ἀνάγκης, μιᾶς κακῆς στιγμῆς ἢ εἶνε παραστράτημα σκέψεως καὶ ἐνεργείας, ἕνα ἀπότομο σπάσιμο ἑνὸς κομπιασμένου σχοινιοῦ δολερῶν περιστάσεων, τὸ ἄτομον αὐτὸ εἶνε πταίστης, ἀλλὰ εἶνε ἀδικία νὰ σύρῃ ἀπάνω του τὴν κοινωνικὴν κατάκρισιν.

Ἀδιαφόρως τοῦ ποίαν τιμωρίαν μπορεῖ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τέτοιαν πρᾶξιν ὁ ποινικὸς νόμος, τὸ ἄτομον αὐτὸ ὑφίσταται ἀρκετὴν τιμωρίαν ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ παράπτωμά του, εἴν' ἀρκετὰ βαρειὰ ἡ τιμωρία, ποὺ ἡ συνείδησίς του τοῦ ἐπιβάλλει. Ἐὰν εἰς τέτοιαν περίπτωσιν ἐμφανισθῇ ἡ κοινωνία ἀμείλικτος κατακριτής, ἡ κατάκρισίς της εἶνε σημάδι βαρβαρότητος. Κοινωνία ποὺ πατεῖ ἐπάνω σ' ἕνα ἠθικῶς πεσμένο ἄτομο, ἐνῷ τὸ ἄτομον αὐτὸ δὲν τολμᾷ ἴσως νὰ ἀτενίσῃ τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ἑαυτόν του, εἶνε κοινωνία ἄσπλαγχνος, ἀπάνθρωπος, ἀπολίτιστη. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ποὺ σὲ τέτοια ἀνθρώπινα πεσίματα χυμοῦν σᾶν πεινασμένα ὄρνεα καὶ χώνουν τὸ ράμφος καὶ τὰ νύχια τους στὸ ἠθικὸ ἐκεῖνο πτῶμα καὶ μὲ τὴν κατάκρισίν τους ξεσχίζουν τὰ σπλάγχνα του καὶ πιπιλίζουν τὸ αἷμά του, εἶνε ἄνθρωποι πολὺ χαμερπεῖς, πολὺ ἀηδεῖς.

Εἰς τέτοιες περιπτώσεις τὸ μὲν ἁμαρτωλὸν αὐτὸ ἄτομον, ἡ φταίχτρα, ὁ ἐγκληματίας, ὅ,τι θέλει ἂς εἶνε, εἶνε εὐγενὴς ψυχή· ἡ δὲ κοινωνία ἢ οἱ διάφοροι κατακριταί του εἶνε ἀγενεῖς, εἶνε καρδιὲς παραμορφωμένες μὲ κάλους, εἶνε ἀπάνθρωποι.

Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ὅταν δηλ. τὰ ἄτομα ἔχουν ζωὴν ποὺ εἶνε συνεχὴς ἐπανάληψις ἠθικῶν ἀκαθαρσιῶν καὶ περιφρόνησις τῶν κοινωνικῶν σχέσεων καὶ δὲν ἐνοχλοῦνται μέσα στὴν κατάστασι διαφθορᾶς ὅπου λιμνάζουν, ἡ κοινωνικὴ κατάκρισις εἶνε ἐπιβεβλημένη, εἶνε ἕνα ἀναγκαιότατον μέτρο κοινωνικῆς προνοίας, εἶνε πρᾶξις δικαιοσύνης, εἶνε κοινωνικὸν καθῆκον ἀπαραίτητον, εἶνε ἄμυνα τῆς κοινωνίας πρὸς διάσωσιν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ της καὶ τῆς ὑπάρξεώς της.

Μίαν τέτοια μορφὴ ἔχει ἡ κατάκρισις, ποὺ ἔκανε ὁ Χριστὸς ἐναντίον τῶν Φαρισαίων καὶ Γραμματέων διὰ τὴν κατάστασι ἀνηθικότητος ἢ ἠθικῆς διαστροφῆς εἰς τὴν ὁποίαν ἔζοῦσαν καὶ τὴν ὁποίαν ἐδίδασκον. Μὰ ὁ ἴδιος ὅμως ὁ Χριστὸς εἰς παραπατήματα ἢ ἀνθρώπινα ἠθικὰ ἀτυχήματα, συνέστησε τὸ γιατρικὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς συμπονιᾶς ἀντὶ τῆς κατακρίσεως κι' ἐκάθησε πολλὲς φορὲς καὶ συνέφαγε μ' ἁμαρτωλοὺς κι' ἔγινε μ' αὐτὸ κι' αὐτὸς ἀντικείμενον στὴν ἀηδῆ κατάκρισιν τῶν Φαρισαίων.

Ἀρχιμανδ. Ἀθηναγ. Καβάδα

Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΩΣ ΔΡΑΜΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΤΕΛΕΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Ἡ Θεία Λειτουργία πρέπει νὰ τελῆται καλλιτεχνικῶς.

Ὅταν λέγωμεν καλλιτεχνικὴν τέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας ἐννοοῦμεν νὰ εἶνε τοιαύτη ἡ τέλεσις ὥστε αἱ κινήσεις τοῦ λειτουργοῦντος, νὰ ἔχουν ἁρμονίαν, νὰ εἶνε σύμφωνοι μὲ τὴν σημασίαν τῶν τελετουργουμένων ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ὑψηλῶν νοημάτων ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὰς ἐκφωνήσεις ἢ τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας ἐκφώνως ἢ μυστικῶς ἀπαγγέλλει.

Ἡ καλλιτεχνικὴ αὕτη ἐκτέλεσις συμβάλλει πολὺ εἰς τὸ νὰ ἐμποιήσῃ εὐάρεστον συναίσθημα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκκλησιαζομένων, ὥστε μετὰ κατανύξεως νὰ παρακολουθοῦν τὴν ὅλην ἀναπαράστασιν τοῦ δράματος ἐν τῇ Θ. Λειτουργίᾳ. Ἐὰν ὁ τελετουργῶν εἶνε ψυχρός, ἀδιάφορος πρὸς τὰ τελούμενα καὶ ὁ τρόπος του, αἱ κινήσεις του, ἐξακοντίζουν εἰς τὸ ἐκκλησίασμα τὸ παγερὸν ρεῦμα τῆς ἀδιαφορίας, θὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ συγκρατήσῃ ὄχι μόνον τοὺς ἐκκλησιαζομένους ἐν κατανύξει, ἀλλ' ἀκόμη τοὐλάχιστον τὴν ἀπολύτως ἀπαιτουμένην ἡσυχίαν εἰς τὸν Ναόν. Ἡ τακτικὴ ψυχρὰ ἐκτέλεσις τοῦ δράματος τοῦ θρησκευτικοῦ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, θὰ συγκρατήσῃ πολὺ ὀλιγώτερον τοὺς ἐκκλησιαζομένους ἀπὸ ὅσον θὰ συγκρατήσῃ τοὺς θεατὰς ἡ τυπικὴ ἐκτέλεσις ἑνὸς κοσμικοῦ δράματος· τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ ἡ γλῶσσα ἡ θρησκευτικὴ εἶνε δυσκολωτέρα καὶ συνεπῶς ὀλιγώτερον ἑλκύει τὴν ἀκοὴν ἐκείνου ὁ ὁποῖος μένει ψυχρὸς ἀπὸ τὴν τυπικὴν ἐκτέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας. Ἐξ ἀντιθέτου ὅμως, ἡ προσπάθεια τοῦ λειτουργοῦ ὅπως τελέσῃ τὴν Θ. Λειτουργίαν καλλιτεχνικῶς, πρέπει νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τὰ ὅρια καὶ καταντᾷ θεατρικὴ κοσμικὴ παράστασις.

Ὅπως εἰς τὸ κήρυγμα εἶνε πολύτιμον στοιχεῖον ἡ παθοποιΐα, διότι κατάλληλα ἐφαρμοζομένη παράγει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν ψυχικὰς ἀφυπνίσεις καὶ αἰσθηματικὰς διεγέρσεις, τοιουτοτρόπως, εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ Δράματος τοῦ Γολγοθᾶ ἐν τῇ Θ. Λειτουργίᾳ, ἡ παθοποιΐα τοῦ Λειτουργοῦ προκαλεῖ ὁμοίας ψυχικὰς ἀφυπνίσεις καὶ παράγει εὐσεβεῖς κλίσεις τοῦ ὅλου συναισθηματικοῦ τοῦ ἐκκλησιαζομένου.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν· ὅπως κακῶς νοουμένη παθοποιΐα εἰς τὸ κήρυγμα ἢ ὑπερβολικὰ ἐκδηλουμένη μὲ χειρονομίας ἀσυμβιβάστους πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ ἀπαγγελίαν κλαψιάρικην ἢ ἄτεχνα ὑποκριτικῶς μισοπεθαμένην, δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ προκαλέσῃ καὶ κρυφὰ μειδιάματα τοῦ ἀκροατηρίου καὶ εἰρωνικὰ σχόλια καὶ μιμητικὰ ἀστειολογήματα εἰς βάρος τοῦ ἱεροκήρυκος, οὕτω καὶ ἡ ὑπερβολικὴ παθοποιΐα καὶ ἐξεζητημένη καλλιτεχνικὴ ἐκτέλεσις τῆς Θ. Λειτουργίας εἶνε δυνατὸν νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ τελούμενα καὶ νὰ προκαλέσῃ καὶ κορεσμὸν αἰσθηματικὸν εἰς τὸ ἐκκλησίασμα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἀπίθανον νὰ δώσῃ τὸν ἀσεβῆ χαρακτηρισμόν, «ὁ θεατρῖνος παπᾶς».

Ἐν τῷ συνόλῳ ἡ προσπάθεια τοῦ λειτουργοῦ πρὸς καλλιτεχνικὴν τέλεσιν τῆς Θ. Λειτουργίας πρέπει κυρίως νὰ εἶνε ἀρνητική· δηλ. ὄχι νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν παθοποιΐαν, ἀλλὰ νὰ ἀποφεύγῃ ὅ,τι δύναται νὰ καταστρέψῃ τὴν παθοποιΐαν, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει ἤδη εἰς τὴν ἀναπαράστασιν τοῦ Δράματος τοῦ Γολγοθᾶ. Καὶ ὄχι νὰ ἀπαγγέλλῃ κατὰ θεατρικὸν τρόπον (καλλιτεχνικῶς) τὰ ἐκφωνούμενα, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ ἀποφεύγῃ τὴν μηχανικήν, βιαστικήν, ἀδιάφορον ἀπαγγελίαν ἢ ἀνάγνωσιν, διότι αὐταὶ αἱ ἴδιαι ἐκφωνήσεις, ἐπικλίσεις καὶ εὐχαὶ ἔχουν μέσα τους τὴν ἀπαιτουμένην καλλιτεχνίαν, τὴν ὁποίαν δυστυχῶς δὲν ἀφήνουν νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ ἐννοηθῇ μερικοὶ ἱερεῖς μὲ τὴν τυπικήν, παπατρεχικὴν καὶ ψυχρὰν ἀνάγνωσιν ἢ ἐκφώνησιν.

Ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα συνιστῶ εἰς τοὺς ἀγαπητούς μου συναδέλφους εἶνε τὰ ἑξῆς:

α'. Ἀπὸ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν εἶνε ἕτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὴν Θ. Λειτουργίαν ὁ Ἱερεὺς καὶ ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Τραπέζης γονατιστὸς ἢ μὲ τὸ σῶμα κεκλιμένον, λέγει: τὸ: «Κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου», ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, κατ' οὐδένα λόγον δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ τίποτε ὥστε νὰ ἀφήσῃ τὴν θέσιν του, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχῃ πρὸ τοῦ Ἁγίου Θυσιαστηρίου. Ὁ πηγαινοερχομὸς τοῦ Ἱερέως ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν εἰς τὴν Ἱερὰν Πρόθεσιν, πρὸς μνημόνευσιν ὀνομάτων ἢ εἰς οἱονδήποτε ἄλλο μέρος δι' ὁποιανδήποτε ἄλλην ἀσχολίαν, συντρίβει τὴν ἑνότητα τοῦ δράματος καὶ δίδει ἐκ μέρους τοῦ Ἱερέως, τὴν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐκκλησιαζομένους ὅτι πρόκειται περὶ μιᾶς τυπικῆς καὶ ἀδιαφόρου πράξεως· ἀνάλογα δὲ τότε θὰ κάμουν καὶ αὐτοί, συνομιλοῦντες μεταξύ των ἢ σηκωνόμενοι νὰ μεταβοῦν νὰ καπνίσουν ἢ ἄλλο τί, τὸ ὁποῖον δυστυχῶς εἶδα εἰς δύο-τρεῖς Ἐκκλησίας.*

(Συνέχεια εἰς τὸ ἑπόμενον)

Σημ. Διὰ νὰ ἐννοηθῇ τὸ τί εἴδους συναίσθημα δύναται νὰ γεννηθῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκκλησιαζομένων ἀπὸ τὸ ὅτι ἐγκαταλείπει ὁ λειτουργὸς τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ἐνώπιον τῆς Ἁγ. Τραπέζης καὶ πηγαίνει εἰς οἱονδήποτε ἄλλο μέρος, ἀρκεῖ νὰ παραβάλλωμεν τοῦτο μὲ ὁμοίαν πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν νὰ ἐφαντάζετο νὰ κάμῃ ἕνας ἠθοποιὸς εἰς τὴν σκηνήν. Φαντασθῆτε πρὸς στιγμὴν ὅτι εἰς τὴν σκηνὴν ὑπάρχουν τρεῖς ἠθοποιοὶ καὶ συνδιαλέγονται· πῶς θὰ σᾶς ἐφαίνετο ἐὰν τὴν ὥραν ποὺ ὁ ἕνας ἐξ αὐτῶν ἔχει ἕνα μακρὸν μονόλογον ἢ οἱ δύο ἀπ' αὐτοὺς ἔχουν ἕνα διάλογον, ὁ τρίτος, ἐπειδὴ εἰς ἐκεῖνα τὰ ὀλίγα λεπτὰ δὲν ἔχει νὰ εἴπῃ τίποτε, πῶς θὰ σᾶς ἐφαίνετο; νὰ τὸν ἐβλέπετε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν θέσιν του εἰς τὴν σκηνὴν καὶ νὰ συνομιλήσῃ μὲ κάποιον ἀπὸ τοὺς θεατὰς ἢ νὰ μεταβῇ εἰς τὰ παρασκήνια διὰ νὰ πάρῃ ἕνα μικροπρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἴσως εἶχε λησμονήσει. Μία τέτοια ἀπομάκρυνσις τοῦ ἠθοποιοῦ ἀπὸ τὸ παίξιμο τῆς σκηνῆς θὰ συνέτριβε τὴν ἑνότητα τῆς παραστάσεως καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἐξήγειρε τὴν ὀργὴν τῶν θεατῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐσηκώνοντο καὶ νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ θέατρον.

Τὴν ἴδιαν καὶ χειροτέραν ἐντύπωσιν κάνει τὸ σύρτα-φέρτα ἑνὸς λειτουργοῦ κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας λειτουργίας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκκλησιαζομένων. Ἡ διαφορὰ εἶναι μόνον ὅτι τὸ κακὸν αὐτὸ σήμερον εἶναι σχεδὸν γενικὸν καὶ ἡ ἀπήχησις δὲν εἶναι ἄμεσος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκκλησιαζομένων, διότι καὶ γενικῶς σχεδὸν ἔχει ἤδη πρὸ πολλοῦ ἀμβλύνει εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν τὸ κατάλληλον συναίσθημα τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εἶναι μέσα τους ὥστε νὰ διεγείρῃ τὴν ἀγανάκτησίν των καὶ νὰ προκαλέσῃ τὰς διαμαρτυρίας των ἐναντίον τοῦ Ἱερέως ὁ ὁποῖος κάνει αὐτό. Ἀλλ' εἶναι καιρὸς νὰ δημιουργήσωμεν καὶ πάλιν τὸ αἴσθημα τοῦ μυστικισμοῦ καὶ τῆς ἀπολύτου εὐσεβείας τῶν ἐκκλησιαζομένων εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν καὶ εἰς αὐτὸ τὰ μέγιστα θὰ συμβάλῃ ἡ στάσις ἡμῶν εἰς τὴν λειτουργίαν.

Θεοδωρήτου Κοκκινάκη
Διακόνου

Η ΒΑΘΥΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΜΑΣ

Εἰς τὸ Περιοδικὸν «Forum» τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐδημοσιεύθη ἕνα περισπούδαστον ἄρθρον, γραμμένον ἀπὸ τὸν Bruce Barton, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσονται μὲ πολλὴν κριτικὴν δύναμιν αἱ ἐντυπώσεις τὰς ὁποίας ἀπεκόμισεν ἀπὸ μίαν προσεκτικὴν παρακολούθησιν τῆς Θείας Λατρείας.

Ὁ Bruce Barton εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς συγχρόνους διασήμους Essayists τῆς Ἀμερικῆς. Ὁ ἀναγνώστης τῶν διαφόρων μελετημάτων του διακρίνει τὴν εὐρύτητα τοῦ πνεύματός του καὶ τὴν εἰλικρίνειαν τῆς κριτικῆς του καὶ τὴν καθαρότητα τῆς σκέψεώς του. Εἶναι Προτεστάντης καὶ κατάγεται ἀπὸ παλαιὰν Προτεσταντικὴν οἰκογένειαν.

Ὡς Προτεστάντης δὲν εἶναι συνειθισμένος μὲ τὸν μυστικισμὸν τὸν ὁποῖον περικλείει ἡ σύνθεσις τῶν τύπων τῆς Λειτουργίας. Καὶ τοῦτο διότι οἱ Προτεστάνται ὡς κυριώτερον μέρος τῆς λατρείας των πρὸς τὸ Ὑπέρτατον Ὄν ἔχουν τὸ Κήρυγμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὑποτίθεται ὅτι διανοίγεται ἡ σκέψις πρὸς ὑποδοχὴν ἢ καὶ κατανόησιν τῶν θείων ἀληθειῶν ποὺ περικλείει ἡ Ἁγία Γραφή.

Ὕστερα λοιπὸν ἀπὸ πολυετῆ συνήθειαν συμμετοχῆς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ θείου ἀπηλλαγμένην τῶν τύπων τοῦ μυστικισμοῦ τοῦ προκαλοῦντος τὴν ὑπόκλισιν τοῦ νοῦ καὶ τοῦ σώματος, ὁ Bruce Barton εὑρέθη μίαν Κυριακὴν πρωῒ εἰς μίαν μὴ Προτεστατικὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκάθησεν εἰς μίαν θέσιν καὶ ἤρχισε νὰ παρακολουθῇ.

Ἐν πρώτοις ἐκτύπησαν δυνατὰ εἰς τὰς αἰσθήσεις του πράγματα ἀσυνήθη δι' αὐτόν. Ἠσθάνθη τὴν εὐωδίαν θυμιάματος. Εἶδε κερηὰ ἀναμμένα. Εἶδε Ἱερεῖς ἐνδεδυμένους μὲ ὡραίας στολάς. Εἶδε παιδάκια νὰ περικυκλώνουν τὸ θυσιαστήριον καὶ νὰ κινοῦνται εὐλαβικά. Ἤκουσεν ὕμνους τονισμένους εἰς μουσικὴν σοβαρὰν τῆς ὁποίας οἱ τόνοι καὶ ἡ ὅλη σύνθεσις είσεχώρει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ψυχήν.

Ὅλα ὅσα ἤκουσε καὶ ὅλα ὅσα εἶδε τοῦ ἦσαν σχεδὸν ἀκατάληπτα, διότι δὲν ἠννόει τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐψάλλοντο οἱ ὕμνοι καὶ ἀνεγινώσκοντο αἱ προσευχαί, πλὴν ὅμως τοῦ ἔκαμαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Καὶ ἐνῷ ἦτο προσηλωμένος παρακολουθῶν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ Μυστικοῦ Δράματος τῆς Θείας Λατρείας μετέφερε τὴν σκέψιν του εἰς τὰ ὀπίσω. Ἐσυλλογίσθη πῶς ἤρχισε τὸ δρᾶμα τῆς Προσευχῆς καὶ πῶς συνεχίζεται εἰς χιλιάδας τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς διαφόρους τύπους καὶ μορφάς. Καὶ διηρωτήθη. Τί συμβαίνει λοιπόν; Ὅ,τι γίνεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὴν τὸ ἴδιον ἐπαναλαμβάνεται εἰς χιλιάδας Ἐκκλησιῶν, γεμάτας ἀπὸ κόσμον. Καὶ τί ἀκούουν καὶ τί παρακολουθοῦν; Πράξεις εἰς τὴν οὐσίαν των μυστικάς. Ἀκούουν ὕμνους ἀρχαίους καὶ πολλάκις ἀκαταλήπτους. Ζοῦν εἰς μίαν ἀτμόσφαιραν γεμάτην ἀπὸ σύμβολα. Παρακολουθοῦν ὅμως μὲ δυνατὴν ἐκδήλωσιν ἐνδιαφέροντος καὶ μὲ ἀληθινὴν ψυχικὴν συμμετοχήν.

Καὶ τὸ φαινόμενον αὐτὸ δὲν εἶναι παρὰ μία δυνατὴ ἀπόδειξις ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἀνάγεται εἰς τὸν Θεὸν μόνον διὰ τοῦ νοῦ ἀλλ' ἰδίως διὰ τῆς καρδίας καὶ τῶν αἰσθημάτων. Τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα διεγείρουν εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνου ποὺ παρακολουθεῖ τὴν Θείαν Λειτουργίαν μὲ ὅλους τοὺς ὑψηλοὺς συμβολισμούς της καὶ τὴν βαθυτάτην μυστικοπάθειάν της, δὲν μπορεῖ νὰ τὰ δημιουργήσῃ οὔτε ὁ καλλίτερος ρητορικὸς λόγος, ὁ στολισμένος μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν ἐπιχειρηματολογίαν καὶ ποιητικότητα τῆς προτεσταντικῆς ὁμιλητικῆς τέχνης.

Καὶ αὐτὸ εἶναι συμπέρασμα ἑνὸς κριτικοῦ συγγραφέως βγαλμένο ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς προτεσταντικῆς σκέψεως. Εἶναι συμπέρασμα τὸ ὁποῖον ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ προσέξῃ ὁ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὸς κόσμος καὶ δὴ ἐκεῖνοι εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὁποίων ἐνεπιστεύθη ἡ Ἐκκλησία τὴν κατεύθυνσιν καὶ τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς Θείας Λιατρείας.

Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ σύνθεσις τῆς Ὀρθοδόξου Λατρείας εἶναι γεμάτη ἀπὸ συμβολισμοὺς βαθεῖς καὶ οὐσιώδεις. Ἐμφανίζει πλοῦτον περιεχομένου καὶ ἐννοιῶν. Δὲν εἶναι γυμνή. Εἰς τὴν ἁπλότητά της περιέχει δύναμιν μυστικήν, ἱκανὴν νὰ μεταρσιώσῃ τὰς διανοίας τῶν προσευχομένων καὶ δημιουργήσῃ τὴν παρουσίαν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς.

Τοῦτο ὅμως ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἀπὸ τὴν καθόλου προσοχὴν καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν αἴσθησιν ἐκείνων ποὺ κατευθύνουν τὴν Θείαν Λατρείαν, δηλαδὴ τῶν Κληρικῶν. Τὸ ζήτημα τῆς εὐπρεπείας καὶ τῆς τάξεως εἰς τὴν προσευχὴν δὲν εἶναι ἀσήμαντον. Τοὐναντίον ἐνέχει μεγάλην σπουδαιότητα διότι δημιουργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ἐντυπώσεις τοιαύτας, δὰι τῶν ὁποίων διερμηνεύεται ἡ σκοπιμότης ὅλων τῶν πράξεων καὶ τῶν κινήσεων καὶ τῶν συμβολισμῶν τῆς Θείας Λατρείας.

Διὰ τοῦτο καὶ ἰδιαιτέρως πρέπει νὰ μελετηθοῦν καὶ νὰ συζητηθοῦν ὅλα τὰ σημεῖα καὶ ὅλαι αἱ περιπτώσεις τῆς Θ. Λατρείας εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπισυμβαίνουν ἀνωμαλίαι καὶ ἀταξίαι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μυσταγωγίας. Καὶ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὅταν ἐπικρατῇ εἰς τοὺς Ναοὺς τάξις καὶ εὐπρέπεια καὶ προσοχὴ ὁ νοῦς τοῦ προσευχομένου εἰσχωρεῖ ἀνεπίσπαστος μὲ εὐκολίαν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἐννοίας τῶν τελουμένων. Ἡ τάξις ἑρμηνεύει εἰς τὸν νοῦν ὅλα τὰ βάθη τῶν συμβολισμῶν καὶ ὅλα τὰ ἀκατάληπτα σημεῖα τῶν κινήσεων καὶ τῶν ἐκφράσεων.

Ὁ Bruce Barton δὲν ἠννόει τὴν γλῶσσαν μήτε καὶ ὁλοκληρωτικὰ ἀντελαμβάνετο τὴν σημασίαν τῶν διαφόρων συμβολισμῶν τῆς Λειτουργίας. Πλὴν ὅμως ἐπειδὴ ἐπεκράτει τάξις καὶ ρυθμὸς καὶ προσοχὴ καθ' ὅλην τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς ἠδυνήθη νὰ αἰσθανθῇ μέσα του τὴν δύναμιν τῶν αἰσθημάτων τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ἡ μυστικοπάθεια καὶ τὰ σύμβολα τῆς Θείας Λατρείας.

Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ἀκατάληπτος ἡ γλῶσσα τῆς Ὀρθοδόξου Λατρείας εἰς τὸν κόσμον μας. Διότι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας δὲν χρησιμοποιοῦμεν παρὰ τὴν γλῶσσαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, τῆς ὁποίας τὸ λεξιλόγιον κατὰ τὴν στατιστικὴν τοῦ Χατζιδάκη εἰς τὸν ἔργον του «Ἱστορία τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης» κατὰ 75 τοῖς ἑκατὸν χρησιμοποιεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ ἁπλοῦ Λαοῦ. Πιθανότης ἀγνοίας ὑπάρχει ὄντως μόνον μεταξὺ τῶν ἐν Ἀμερικῇ Νέων μας. Ἀλλὰ ἐρωτήσατε ἕνα νέον, ὁ ὁποῖος ζῇ εἰς πόλιν ὅπου ὑπάρχει συγκεκροτημένη Κοινότης καὶ ὅπου ὑπάρχει Ἐκκλησία διευθυνομένη ἀπὸ Ἱερέα ποὺ νοιώθει κατὰ βάθος τὸ ζήτημα τῆς ἐν τῷ Ναῷ τάξεως καὶ εὐπρεπείας, καὶ θὰ σᾶς εἴπῃ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἑρμηνεύσῃ τὰς διαφόρους ἐκφράσεις τῶν

(Συνέχεια εἰς τὴν 14ην Σελίδα)

ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Χρήστου Κ. Πάππα
Εἰδ. Γραμματέως τοῦ Τμήματος
τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Αὐτὸ τὸ καλοκαῖρι ποὺ ἐπέρασε, ἔμεινα δυὸ ἑβδομάδες εἰς κάποιο παραθαλάσσιο χωριὸ τῆς Νέας Ἀγγλίας. Εἶχαν ἔλθῃ καὶ πέντ' ἕξη ἄλλες Ἑλληνικὲς οἰκογένειες καὶ τὰ βράδεια ἐκαθήμεθα στὴν ἀμμουδιὰ καὶ συνωμιλούσαμε. Ἐκεῖνα ὅμως ποὺ μοῦ ἄρεσαν περισσότερο, ἦσαν τὰ ἐπεισόδια ποὺ εἶχαν ἀρχίσει στὴν Ἑλλάδα καὶ ἐξακολουθοῦσαν κατόπι καὶ στὴν Ἀμερική. Ἀπ' αὐτὰ ποὺ ἄκουσα εἶναι καὶ ἡ ἱστορία ποὺ θὰ σᾶς διηγηθῶ. Εἶναι ἱστορία ἀληθινή. Μοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωσι, καὶ θὰ σᾶς τὴν εἰπῶ ὅπως ἀκριβῶς τὴν ἄκουσα.

Ὁ Κώστας Π..., ἕνας ἀγαθὸς ὁμογενής, καμμιὰ πενηνταριὰ χρονῶν, ἔλεγε στὸ Νίκο τὸν Ρ...ποὺ εἶχε φύγει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα στὰ 1908, παιδὶ 16 χρονῶν τότε, κι' εἶχεν ἔλθῃ στὴν Ἀμερικὴ ποὺ ἦταν ὁ πατέρας του.

—Θυμᾶσαι τὸν μακαρίτη τὸν Παπαθανάση στὸ χωριό μας, κάτω στὴν πατρίδα; Θυμᾶσαι πόσ εἶχε πάντοτε πρόχειρη τὴ λέξι «μπράβο» γιὰ κάθε τι; Θυμᾶσαι ποὺ ὁ κόσμος ἤθελε νὰ τὸν φωνάζῃ «Μπράβο»; Ἀπὸ σεβασμὸ ὅμως διὰ τὸ σχῆμά του δὲν τοῦ ἐκόλλησε αὐτὸ τὸ ὄνομα. Αὐτὸ ὅμως ποὺ τὸ χωριὸ δὲν ἔκαμε στὸν πατέρα, τὸ ἔκαμε στὸ γυιό του. Ἐκόλλησε στὸ Γεώργη τὸ ὄνομα «Μπραβούλη».

—Μὲ τὸ Γεώργη τὸν Μπραβούλη ἤμεθα μαζὺ στρατιῶτες. Ἤτανε χρυσῆ καρδιά. Παλληκάρι σωστό. Στὰ 1917 ἤμαστε ἐπίστρατοι μαζὺ στὸ Μέτωπο. Εἴχαμε γίνει ἀχώριστοι φίλοι. Μοῦ ἔλεγε γιὰ τὴν οἰκογένειά του. Ἀγαποῦσε τόσο πολὺ τὴ γυναῖκά του καὶ τὸ παιδί του. Θυμᾶμαι τόσο ζωηρὰ πῶς μ' ἐκάλεσε μιὰ μέρα καὶ μοῦ εἶπε:

—«Κώστα, εἶσαι καὶ σὺ καλὸς πατέρας. Εἶσαι πολὺ πιστὸς φίλος. Ξέρεις; Ἀπέθανεν ὁ κουμπάρος μου. Δὲν θέλω ν' ἀφήσω τὸ παιδί μου τὸ Θανάση μου, χωρὶς νουνό, εἶναι κάνα-δυὸ χρονῶν τώρα, νὰ μοῦ τὸ χαρίσῃ ὁ Θεός. Θὰ τὸ θεωρήσω τιμή μου καὶ περηφάνεια μου νὰ σὲ ὀνομάσω «Κουμπάρο». Δέχεσαι;

—«Δέχομαι, Γεώργη!» τοῦ εἶπα θαρρετά.

—«Θὰ μοῦ δώσῃς ὅμως μιὰ ὑπόσχεσι. Ξέρεις, Κώστα, πρὶν πεθάνῃ ὁ πατέρας μου, ὁ Παπαθανάσης, μοῦ ἄφησεν «εὐχὴ καὶ κατάρα» νὰ κάνω ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιά μου παπᾶ. Πάντοτε μοῦ ἔλεγε: «Γεώργη παιδί μου, τὴν εὐχή μου νἄχῃς, θέλω ἕνα ἐγγονάκι μου νὰ πάρῃ τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων». Λοιπόν, Κώστα, ἄνθρωποι εἴμαστε. Μπορεῖ νὰ γυρίσωμε ζωντανοὶ στὸ χωριό, μπορεῖ καὶ ν' ἀφήσωμε τὰ κόκκαλά μας ἐδῶ πέρα. Δῶσέ μου ὑπόσχεσι, πῶς ἂν ζήσῃς, θὰ βοηθήσῃς τὸ παιδί μου νὰ πάρῃ τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων».

—«Τὸν Δρόμο τῶν Μάγων;» τοῦ ἀπήντησα. «Τί σημαίνει αὐτό;»

—«Ἔτσι ἐσυνήθιζεν ὁ πατέρας μου νὰ λέγῃ. Νὰ πάρῃ τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων» εἶναι νὰ εὕρῃ τὸν Χριστὸν ὅπως οἱ Μάγοι καὶ νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ. Νὰ γίνῃ δηλαδὴ παπᾶς! Δέχεσαι;»

—«Δέχομαι» εἶπα. Ἐσφίξαμε τὰ χέρια μας. Ἀπὸ κεῖνη τὴ στιγμὴ αἰσθάνθηκα μέσα μου, ὅτι ἀνέλαβα μιὰ μεγάλη εὐθύνη.

Ἐπέρασαν σχεδὸν δυὸ χρόνια. Ὁ πόλεμος ἐτελείωσε κακὰ-ψυχρὰ κι' ἀνάποδα. Ὅταν ξαναγυρίσαμε στὸ χωριό μας, ὁ Γεώργης ἄρχισε πάλι τὴν παληά του ζωή, εὐχαριστημένος. Ἐγὼ ὅμως δὲν ἔβλεπα τὰ πράγματα καλά. Ἤθελα νὰ κάνω κάτι. Τόσα χρόνια ὅμως ποὺ ἔχασα στὸ στρατό, μοῦ παρουσίαζαν μεγάλα ἐμπόδια. Ἔτσι στὸ τέλος ἀπεφάσισα νὰ ἔλθω στὴν Ἀμερική. Εἶχα, βλέπεις, ἐδῶ τοὺς θείους μου. Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν θείων μου ἦρθα ἐδῶ καὶ σὲ δυὸ χρόνια ἄνοιξα αὐτὸ τὸ μαγαζί. Περνῶ καλά, δόξα τῷ Θεῷ. Εἶμαι εὐχαριστημένος.»

Νὰ σοῦ 'πῶ τὴν ἀλήθεια. «Μάτια ποὺ δὲν φαίνονται, γλήγορα λησμονοῦνται.» Εἶχα ξεχάσει καὶ τὸν Γεώργη καὶ τὴν «κουμπαριὰ» καὶ «τὸν Δρόμο τῶν Μάγων». Ἔφερα τὴν οἰκογένειά μου ἐδῶ καὶ ἐπερνούσαμε καλά.

Μιὰ μέρα στὰ 1922 ἦρθε ὁ πατριώτης μας ὁ Σπῦρος ὁ Κ... ἀπὸ τὴν Νέα Ὑόρκη. Ἔπειτα ἀπὸ λίγης ὥρας κουβέντα γιὰ τὸ χωριό μας μοῦ εἶπε:

—«Σοῦ ἔφερα κι' ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸν «κουμπάρο σου, τὸν Γεώργη Μπραβούλη.»

Ἄστραψε τὸ μάτι μου ἀπὸ ἔκπληξι. Ἐπῆρα καὶ ἐδιάβασα τὸ γράμμα. Ἀνάμεσα σὲ ἄλλα μοῦ ἔγραφε: «...Πολλὲς φορὲς σοῦ εἶπα πῶς θέλημα τοῦ μακαρίτη τοῦ πατέρα μου ἦτανε νὰ πάρῃ ὁ Θανάσης μας τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων». Νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν Χριστόν. Νὰ γίνῃ παπᾶς! Κουμπάρε, μέσα ἀπὸ τὰ κατάβαθα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας σοῦ γράφω. Εἶμαι χαμένος. Εἶμαι αἰχμάλωτος. Θὰ πεθάνω πολὺ γρήγορα. Σὲ παρακαλῶ, θυμήσου τὴν ὑπόσχεσί σου. Φέρε τὸ παιδί μου εἰς τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων!» Βοήθησέ με! Θὰ πεθάνω εὐχαριστημένος!...»

Ἐδάκρυσα. Ἔδωσα τὸ γράμμα πίσω.

—«Ζωὴ σὲ λόγου σου!» μοῦ εἶπεν ὁ πατριώτης μας. «Ὁ Γεώργης πέθανε στὴ Μικρὰ Ἀσία. Ἐγὼ ἐσκέφτηκα καλὰ καὶ μοῦ φαίνεται πῶς πρέπει νὰ φέρωμε τὴν «κουμπάρα» σου στὴν Ἀμερική, μὲ τὸ παιδί της.

—«Νὰ τὴν φέρωμε!» εἶπα. «Νὰ φροντίσωμε νὰ τὴ φέρωμε καὶ...ἔχει ὁ Θεός!» Τὸ τελευταῖο αὐτὸ «ἔχει ὁ Θεὸς» τὸ εἶπα ἔχοντας στὸ νοῦ μου τὴν ὑπόσχεσι ποὺ εἶχα στὸν μακαρίτη φίλο μου.

Πέντε-ἕξη χρονῶν θὰ ἦταν ὁ Θανάσης ὅταν ἦλθε στὴν Ἀμερική. Ξέρετε πῶς μεγαλώνουν τὰ παιδιά! Χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθοῦμε καθόλου ὁ Θανάσης εἶχε τελειώσει τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο. Τί νὰ σοῦ πῶ. Κάθε φορὰ ποὺ τὸν ἔβλεπα ἐρχόταν στὸν νοῦ μου ἡ ὑπόσχεσις ποὺ εἶχα δώσει στὸν πατέρα του. Πῶς τάχα θὰ ἠμποροῦσα ἐγὼ νὰ βοηθήσω τὸ παιδὶ νὰ πάρῃ τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων;» Ἔχει ὁ Θεός, ἔλεγα πάντοτε.

Τὸ καλοκαῖρι τοῦ 1935 ὁ Θανάσης ἐτελείωσε τὸ Γυμνάσιο. Ὅλοι, συγγενεῖς καὶ φίλοι ἐχαρήκαμε πολύ. Ἐμένα ὅμως μὲ ἔτραγεν ἡ ἔγνοια. Πῶς θὰ ἠμποροῦσα νὰ βοηθήσω αὐτὸ τὸ παιδὶ νὰ γίνῃ παπᾶς; Ἑλληνικὰ ἤξευρε ὅσα ἔμαθε ἀπὸ τὴν μητέρα του. Ποῦ νὰ τὸ στείλω νὰ σπουδάσῃ; Τὰ Πανεπιστήμια ἐδῶ στοιχίζουν πολλὰ χρήματα, μὰ καὶ δὲν βγάζουν Ἕλληνας Ὀρθοδόξους Ἱερεῖς. Τί νὰ κάμωμε; Κάθε μας σκέψι ἐχτυποῦσε στὸ βράχο τῆς πραγματικότητος. Δὲν εἴχαμε χρήματα!

—«Ἔχει ὁ Θεός!» εἶπα μὲ τὸν νοῦν μου ἐγώ.

—«Θὰ δουλέψω κι' ἐγώ», εἶπε μὲ ἀπόφασι ὁ Θανάσης. Τὸν ἐπῆρα στὸ μαγαζί μου. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνη αἱ ἐρ-

(Συνέχεια εἰς τὴν ἑπομένην Σελίδα)

ΠΡΩΤΗΝ ΦΟΡΑΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΗΣΕΩΣ

Η ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΙΑΝΟΝ ΑΡΧΙΕΠ. ΥΟΡΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΑΡΧΙΕΠ. EDINBURGH

Ὡς ὑπεσχέθημεν εἰς τὸ τεῦχος 70 παραθέτομεν τὴν ἐπιστολὴν ἡ ὁποία ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου A. J. Mac Donald εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ὑόρκης Πρόεδρον τοῦ Παγχριστιανικοῦ Συνεδρίου τοῦ Edinburgh.

«...Θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ if Your Grace διαβιβάσῃ εἰς τὸ Συνέδριον τὴν ἔκφρασιν τῆς λύπης μου διὰ τὴν ἀπουσίαν μου ἀπ' αὐτὸ καὶ διαβεβαιώσῃ τοὺς ἐν αὐτῷ ἀντιπροσώπους ὅτι ἡ εἰλικρινεστέρα μου προσευχὴ εἶναι, ὅπως ὁ Θεὸς τοὺς ὁδηγήσῃ εἰς τὰς συσκέψεις των καὶ εἰς τὰς ἀναζητήσεις των διὰ τὴν ἀλήθειαν εἰς διακονίαν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ Ἡμῶν. Ἤλπιζα ὅτι θὰ ἦτο δυνατὸν εἰς ἐμὲ νὰ συναντήσω κἄπως τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Παγκοσμίου Συνεδρίου Πίστεως καὶ Τάξεως κατὰ τὴν διαμονήν των εἰς τὸ Edinburgh. Εἶχον ἀρχίσει ἐνεργείας μὲ τὸν ὡς ἄνω σκοπὸν αὐτὸν ὅταν ἀνεκάλυψα ὅτι τὸ πρόγραμμα τοῦ Συνεδρίου ἦτο παρὰ πολὺ πλῆρες καὶ δὲν ἐπιτρέπει εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους νὰ ἐπωφεληθοῦν οἱασδήποτε προσκλήσεως τὴν ὁποίαν ἤθελον ἀπευθύνει πρὸς αὐτούς. Αὐτό, ἀτυχῶς, κατέστησεν ἀδύνατον εἰς ἐμὲ νὰ εὕρω εὐκαιρίαν καὶ ἐξηγήσω εἰς αὐτοὺς προσωπικῶς τὴν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καὶ τὸ διατὶ δὲν ἔχει λάβῃ μέρος εἰς τὸ Συνέδριον.»

Αὐτὴ ἡ ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Dr. Temple Ἀρχιεπ. Ὑόρκης εἰς τοὺς ἀπεσταλμένους κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν καὶ μία ἀπάντησις εἰς αὐτὴν ἡτοιμάσθη καὶ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Ὑόρκης κατὰ τὸ ἄνοιγμα τῆς προτελευταίας ἡμέρας:

«Τὸ Παγκόσμιον Συνέδριον Πίστεως καὶ Τάξεως ἐδέχθη μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν τὴν ἐπιστολὴν of Your Grace τῆς 15ης Αὐγούστου, ὅταν τὴν ἀνέγνωσα εἰς τὴν Γενικὴν Συνεδρίασιν. Ἡ ἀναγγελία ὅτι εἴχατε ἐπιθυμήσει νὰ παρασκευάσητε εὐκαιρίαν διὰ προσωπικὴν συνάντησιν μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους, ἐξετιμήθη δεόντως. Ὑπῆρξε μεγάλη λύπη εἰς ἡμᾶς ὅτι δὲν εἴχομεν τὴν συναδελφικὴν συνεργασίαν τῶν Ρωμαίων Καθολικῶν ἀδελφῶν μας εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου καὶ τοὺς κόπους των. Συγκινούμεθα ὅμως καὶ ἐνθαρρυνόμεθα ἀπὸ τὴν πεποίθησιν ὅτι αἱ προσευχαί σας μᾶς παρακολουθοῦν ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ ὁδηγηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ζητοῦντες νὰ μάθωμεν καὶ διδαχθῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν θέλησίν Του διὰ τοὺς ἑαυτούς μας καὶ διὰ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν Του.

Μὲ ἐγκάρδιον ἔκφρασιν εὐγνωμοσύνης εἰς Your Grace διὰ τὴν εἴδησιν ἡ ὁποία ἐστάλη εἰς τὸ Συνέδριον διὰ μέσου ἐμοῦ.»

Σ η μ. Τὴν ἀμοιβαίαν προσφώνησιν Your Grace παραθέτομεν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν διὰ τὸν λόγον ὃν ἀνεφέραμεν εἰς τὸ τεῦχος 70.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τῆς προηγουμένης Σελίδος)

γασίες μου ἐπῆγαν καλλίτερα. Ἔμπαινε στὸ μαγαζί μου καλλίτερος κόσμος. Ὅλοι ἐγνώριζαν τὸν Θανάση καὶ ὅλοι τὸν ἀγαποῦσαν.

—«Θὰ τοῦ βάζω τὰ λεπτὰ στὴν Τράπεζα», ἐσκεπτόμουν «καὶ ὅταν μαζευθοῦν δυὸ χιλιάδες, θὰ τὸν στείλω στὴν Ἑλλάδα.»

Ἔτσι καὶ ἔκαμα. Ὁ Θανάσης ἔχει τώρα στὴν Τράπεζα 1100 δολλάρια.

* * *

—«Τώρα εἶναι ἡ σειρά μου νὰ μιλήσω» εἶπα ἐγὼ στὸν Κώστα. «Φαίνεται ὅτι θὰ ἦσαν καὶ ἄλλοι γονεῖς, καὶ ἄλλοι κουμπάροι, καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, ποὺ εἶχαν τὸν πόθο νὰ δείξουν στὰ παιδιά τους τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων», καὶ ὁ Θεὸς ἄκουσε τὴν παράκλησι ὅλων. Ἀπὸ τὸ ἔτος αὐτὸ ἀρχίζει νὰ λειτουργῇ ἡ Προπαρασκευαστικὴ Θεολογικὴ Σχολή. Δὲν ἤσουν στὴν Ἐκκλησία τὴν προπερασμένη Κυριακή, ποὺ τὸ εἶπε ὁ Ἱερεύς; Μπορεῖς νὰ στείλῃς ἐκεῖ τὸ Θανάση...»

—«Θεέ μου!» εἶπε μὲ συγκίνησι καὶ δάκρυα στὰ μάτια. «Μεγάλη Σου ἡ δύναμι. Μοῦ ἔφυγεν ἕνα βάρος ἀπὸ τὸ στῆθός μου. Θὰ μπορέσω νὰ πραγματοποιήσω τὴν ὑπόσχεσι ποῦ ἔδωσα σὲ ἕνα ἡρωϊκὸ παλληκάρι τῆς πατρίδος μας. Θὰ δείξω στὸ παιδὶ τοῦ Γεώργη τοῦ Μπραβούλη τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων».

«—Γιὰ πές μου πῶς θὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ δουλειά; Πόσα χρήματα θὰ χρειασθοῦν;» «Λὲν χρειάζονται καὶ χρήματα..» εἶπα ἐγώ. Τὸ Σχολεῖο αὐτὸ εἶναι δωρεὰν γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα τῆς Ἀμερικῆς. Θὰ προπαρασκευάζωνται ἐδῶ δυὸ χρόνια καὶ θὰ σπουδάζουν ἔπειτα στὴν Ἀθήνα.»

—«Εὐχαριστῶ, Θεέ μου», εἶπεν ὁ Κώστας. «Τώρα εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ Θανάσης θὰ πάρῃ τὸν «Δρόμο τῶν Μάγων».

Η ΒΑΘΥΤΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΜΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τῆς 12ης Σελίδος)

ὕμνων καὶ τῶν προσευχῶν τῆς Λατρείας μας, πλὴν ὅμως θὰ σᾶς βεβαιώσῃ ὅτι ἐννοεῖ τὴν βαθύτητα τῶν τελουμένων καὶ ὅτι αἰσθάνεται τὴν μυστικοπαθῆ συγκίνησιν ποὺ δημιουργεῖ εἰς τὴν ψυχὴν ὅλων τῶν προσευχομένων ἡ τακτικὴ καὶ εὐπρεπὴς τέλεσις ὅλων τῶν συμβολικῶν παραστάσεων τῆς προσευχῆς μας.

Διὰ τοῦτο ἂν ὑπάρχῃ πρόβλημα εἰς τὰς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας μας αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ γλωσσικὸν πρόβλημα ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τῆς τάξεως, τῆς εὐπρεπείας τῆς τεχνικῆς δηλαδὴ ἐκτελέσεως τῆς Θείας μυσταγωγίας. Αὐτὸ ἐνδιαφέρει πολὺ τοὺς Νέους. Ἀλλ' αὐτὸ πρέπει νὰ ἐνδιαφέρῃ ὄχι μόνον αὐτοὺς ἀλλὰ ὅλους καὶ ἰδίως τοὺς μεγάλους καὶ ἰδιαίτατα τοὺς Κληρικούς.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλουν καὶ πρέπει νὰ ἀποκομίζουν οἱ Νέοι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ πίστις. Ἀλλὰ σεβασμὸς καὶ πίστις μεταδίδονται διὰ διαφόρων μεθόδων. Καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαμφισβητηθῇ εὔκολα ἡ σπουδαιότης τῆς μεθόδου τῆς τάξεως καὶ τῆς τεχνικῆς ἐκτελέσεως τῆς Μυσταγωγίας διὰ τὴν μετάγγισιν τῆς πίστεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ εἰς τὴν ψυχὴν τῶν προσευχομένων. Καὶ ὅπως ἡ τάξις συντελεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς πίστεως, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἡ ἀταξία καὶ ἀπροετοιμασία εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν Μυστηρίων δημιουργοῦν καταστάσεις ἀπιστίας καὶ ἀσεβείας εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων.

Περὶ τούτου ὁ Ὀρθόδοξος Παρατηρητὴς γράφει ἐκτενέστατα εἰς σειρὰν ἄρθρων τοῦ Πρωτοσυγκέλλου Ἀρχιμ. Ἀθ. Καβάδα, τὰ ὁποῖα γραμμένα κατόπιν ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως πρέπει νὰ μελετήσουν καλὰ οἱ Ἱερεῖς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὡς ἐγκαίρως ἐτηλεγραφήθη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἐξοχ. Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως κ. Ἰωάννης Μεταξᾶς μετὰ τῆς εὐγενεστάτης συζύγου του καὶ τῆς λοιπῆς συνοδείας αὐτοῦ, ἐπανερχόμενος ἐξ Ἀγκύρας ἐπεσκέφθη τὸ Ἀνώτατον τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρον ἐν Φαναρίῳ καὶ ὑπέβαλε τὰ σέβη του τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ κ. Βενιαμίν.

Ἡ ἐπίσημος αὕτη ἐπίσκεψις, μία ἀκόμη ἀπόδειξις τῶν εἰλικρινῶν σχέσεων μεταξὺ Τουρκίας καὶ Ἑλλάδος, προσεπιμαρτυρεῖ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Γένους πρὸς τὴν Ὑπάτην Κεφαλὴν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κατὰ Σεπτέμβριον παρελθόντα ἐπεσκέφθη τὰς ἑξῆς Κοινότητας καὶ Παροικίας:

Τῇ 20ῇ τὴν Παροικίαν Harrisburgh, Pa., ἣν καὶ διωργάνωσεν εἰς Κοινότητα, συμφώνως πρὸς τὰ κοινὰ Καταστατικὰ τῶν Κοινοτήτων.

Τῇ 21ῃ τὴν Κοινότητα Lancaster, Pa.

Τῇ 22ᾳ τὴν Κοινότητα Reading, Pa., ἐξ ἧς ἐπιστρέφων εἰς Νέαν Ὑόρκην ἐστάθμευσεν εἰς τὴν Παροικίαν Allentown καὶ Bethlehem, Pa.

Τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου ἐλειτούργησεν ἐν τῇ Κοινότητι Springfield, Mass., ἐπὶ τῇ συγκροτήσει τοῦ Α' Τοπικοῦ Συνεδρίου τῶν Φιλοπτώχων Ἀδελφοτήτων Νέας Ἀγγλίας καὶ Νέας Ὑόρκης.

Τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ μ. μ. παρέστη κατὰ τὰ ἐγκαίνια καὶ τὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τῶν μαθημάτων τῆς Προπ. Θεολ. Σχολῆς ἐν Pomfret, Conn.

Τῇ 5ῃ ἰδίου ἐπεσκέφθη τὴν Κοινότητα Southbridge, Mass.

Τῇ 8ῃ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τοῦ Σεβ. Ἁγίου Φραγκίσκου κ. Καλλίστου, ἀνελθόντες εἰς Washington, D. C., ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Ε. τὸν Πρεσβευτὴν κ. Δ. Σισιλιάνον, παρ' ᾧ καὶ ἐφιλοξενήθησαν.

Τῇ 9ῃ μεταβὰς εἰς τὴν Κοινότητα Waterbury, Conn., μετὰ τοῦ Αἰδ. Κ. Γεωργιάδου καὶ τοῦ Ἱερολ. Ναοὺμ Νιτσιώτου, ἐχοροστάτησε κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν καὶ τὴν ἑπομένην ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν.

Μετὰ μεσημβρίαν προέστη ἑορτῆς ἐν τῇ Παροικίᾳ Bristol, Conn., ἐπὶ τῷ ἀνοίγματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου αὐτῆς.

Τῇ 13ῃ, ἑορτῇ ὀνομαστικῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βενιαμίν, ἐτέλεσε Δοξολογίαν ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Τῇ 15ῃ ἀφικόμενος εἰς τὴν Κοινότητα Cincinnati, Ohio, ἐχοροστάτησεν ἐν Ἑσπερινῷ.

Ἐκεῖθεν τὴν ἑπομένην ἔφθασεν εἰς τὴν Κοινότητα St. Louis, Mo., ὅπου προέστη Ἑσπερινοῦ καὶ τὴν ἀκόλουθον, 17ην, Κυριακήν, ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τοῦ μεγαλοπρεποῦς τῆς Κοινότητος ταύτης Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Νικολάου, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ Ἱερατ. Προϊσταμένου αὐτῆς Αἰδ. Δημ. Βαϊνίκου, τοῦ Αἰδ. Κ. Σουλοπούλου, Ἱερατ. Προϊσταμένου τῆς γειτονικῆς Κοινότητος E. St. Louis, Ill. καὶ τοῦ Ἱερολ. Ν. Νιτσιώτου καὶ ἐν μέσῳ εὐσεβοῦς Ἐκκλησιάσματος πυκνοτάτου.

Αἱ προσφοραὶ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν ὥραν τῶν ἐγκαινίων ἀνῆλθον εἰς Δολλ. 5,056 ἐκτὸς τῶν κηρίων καὶ τῶν δίσκων.

Τῇ 18ῃ ἐχοροστάτησεν ἐν τῇ Κοινότητι E. St. Louis, Ill.

Τῇ 19ῃ ἐπισκεφθεὶς τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ κ. Ἰω Φραγκούλη καὶ Ἀδελφοῦ ἐν Madison, Ill., ἐχοροστάτησε τὴν ἐπαύριον ἐν Springfield, Ill., ὅπου τὴν ἀκόλουθον συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Δημάρχου τῆς πόλεως ἐπεσκέφθη τὸν κ. Κυβερνήτην τῆς Πολιτείας καὶ τὸ Μνημεῖον καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ Προέδρου Ἀβραὰμ Λίγκολν.

Τῇ 20ῇ ἐχοροστάτησεν ἐν Ἑσπερινῷ ἐν τῇ Κοινότητι Decatur, Ill.

Τῇ 21ῃ ἐν τῇ Κοινότητι Peoria, Ill.

Τῇ 22ᾳ ἐν τῇ Κοινότητι Kankakee, Ill.

Εἰς ὅλας τὰς Κοινότητας ταύτας ἐκήρυξε τὸν Θ. λόγον, προήδρευσε συνεδριάσεων μετὰ τῶν Δ. Συμβουλίων τῶν Κοινοτήτων καὶ τῶν Φιλ. Ἀδελφοτήτων, ἐπεσκέφθη τὰς Ἀρχὰς καὶ ἐδέχθη πολλοὺς ὁμογενεῖς.

ΑΝΩΤΑΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἐκπαιδευτικὴ Κίνησις

Αἱ Κοινότητες καὶ οἱ Διδάσκαλοι ἀποστέλλουσι διαρκῶς εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν συμπεπληρωμένα τὰ πρὸς αὐτοὺς διαβιβασθέντα ὑπὸ τοῦ Α. Ε. Σ. ἐρωτηματολόγια ἐν σχέσει μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν Σχολείων, τῶν ἐγγραφέντων διὰ τὸ νέον σχολικὸν ἔτος 1937-38 μαθητῶν, καὶ τὸ Διδασκαλικὸν Προσωπικόν. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πληροφοριῶν τούτων καταρτίζεται εἰς τὸ τέλος ἑκάστου σχολικοῦ ἔτους ὁ σχετικὸς Στατιστικὸς Πίναξ.

—Ὡς εὐχαρίστως πληροφορεῖται τὸ Α. Ε. Σ., πλεῖσται Κοινότητες ἐφήρμοσαν ἐφέτος τὸ δωδεκάμηνον τῆς πληρωμῆς τῶν Διδασκάλων, συμφώνως μὲ τὰς ὑποδείξεις του πρὸς αὐτὰς διὰ σχετικῶν ἐγγράφων.

—Τὸ ἐν Μποφάλω τῆς N. Y. παλαιὸν σχολικὸν κτίριον ἔκλεισε, διότι ἡ Κοινότης ἠγόρασε νέον μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα, ἔνθα ἐγκατεστάθη τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, ὑπ' ἀριθ. 1205 Ντελαγουέαρ Ἄβενιου.

—Τὸ ἐν λόγῳ Μέγαρον τῆς Κοινότητος Μποφφάλου ἠγοράσθη ἀντὶ 40,000 Δολλαρίων, ἀπέναντι τῶν ὁποίων τὸ Κοινοτικὸν Ταμεῖον προσέφερε Δολλάρια 6,000. Μαζὺ μὲ τὰ χρήματα ταῦτα, ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπή, ἥτις διενεργεῖ ἔρανον διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, εἰσέπραξε μέχρι τοῦδε Δολλάρια 22,093.

—Ἡ Κοινότης ἐν Ἄλμπανυ, N. Y., ηὐχαρίστησε διὰ γράμματος τὸ Α. Ε. Σ. διὰ τὴν ἐκεῖ μετάβασιν τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Σχολείων κ. Ἡρ. Παπαμανώλη, ὅστις ἐπεσκέφθη τὸ κοινοτικὸν Σχολεῖον καὶ παρηκολούθησε τὴν ἐν αὐτῷ γινομένην ἐργασίαν.

—Ἡ Κοινότης τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» ἐν Ντετρόϊτ, Μιτσιγκαν, ηὐχαρίστησε τηλεγραφικῶς τὸ Α. Ε. Σ. διὰ τὴν ὁμιλίαν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε τὴν προπαρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐν τῷ Ναῷ της ὁ Ἐπιθεωρητὴς τῶν Σχολείων κ. Παπαμανώλης, ὅστις ἐν τέλει περιήγαγε δίσκον ὑπὲρ τοῦ κοινοτικοῦ Σχολείου, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα συνεισέφερε γενναιοδώρως.

—Πολλοὶ Ἕλληνες Διδάσκαλοι ἐξ Ἑλλάδος καὶ ἀλλαχόθεν ὑποβάλλουσιν αἰτήσεις εἰς τὸ Α. Ε. Σ., παρακαλοῦντες, ὅπως βοηθηθῶσι διὰ τὴν εἰς Ἀμερικὴν ἄφιξίν των, πρὸς ἐξάσκησιν ἐνταῦθα τοῦ διδασκαλικοῦ ἐπαγγέλματος. Δυστυχῶς τὸ Α. Ε. Σ., παρ' ὅλην τὴν πρὸς αὐτοὺς συμπάθειαν καὶ προθυμίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει, δὲν δύναται νὰ τοῖς φανῇ χρήσιμον, διότι οἱ Διδάσκαλοι ὑπάγονται εἰς τὴν ἀναλογίαν, καὶ μόνον μὲ αὐτὴν δύνανται νὰ ἔρχωνται εἰς τὴν Ἀμερικήν.

ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ

D. C. DIVRY, Inc.

ΕΚΤΥΠΩΝΟΜΕΝ

Βιβλία, Βιβλιάρια, Καταλόγους, Ἐφημερίδας, Περιοδικά, Λευκώματα Ἐσπερίδων, Κάρτες, Μπιλοφέρια, Προσκλητήρια Γάμων, κ.λ.π. μὲ ἀπαράμιλλον ταχύτητα καὶ φιλοκαλίαν εἰς τιμὰς μὴ ἐπιδεχομένας συναγωνισμόν.

ΔΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΑ

Εἰδικῶς κατηρτισμένον Τμῆμα Ταχυδρομικῶν Παραγγελιῶν ἀναλαμβάνει τὴν ἐκτέλεσιν πάσης τυπογραφικῆς ἐργασίας τῶν Κοινοτικῶν Ἱδρυμάτων — ἤτοι Σφραγῖδας, Καταστατικά, Ἐπιστολάς, Προγράμματα, Ἀποδείξεις κ.λ.π.

240 WEST 23rd STREET Tel. WAtkins 9-4346 **NEW YORK**

ΝΕΑ ΒΑΠΤΙΣΤΙΚΑ ΣΕΤΣ

ΜΑΡΚΑΣ

DORROS - ROMPAPAS

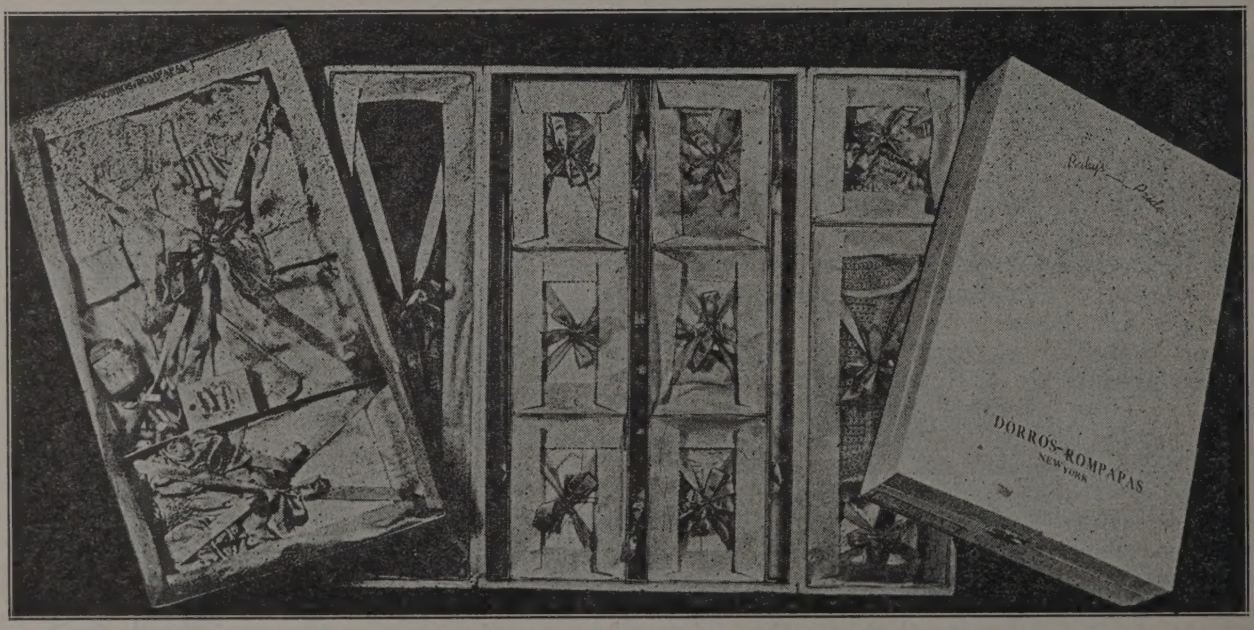

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΚΑΙ ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΕΝ ΤΗ ΑΓΟΡΑ

Τὸ ὅτι κατασκευάζονται ἀπὸ τὸν κ. Γεώργιον Ντόρρον, κατόπιν 25ετοῦς πείρας εἰς τὸν κλάδον αὐτόν, καὶ 10ετοῦς τοιαύτης ἐν Παρισίοις, εἶνε ἀρκετὴ ἐγγύησις διὰ τοὺς πελάτας μας, ὅτι ἀγοράζοντες ἀπὸ τὸ Κατάστημά μας εἶναι βέβαιοι πῶς ἀγοράζουν τὰ τελευταῖα καλλιτεχνικὰ σχέδια, ὁλομέταξα καὶ χειροκέντητα, ποῦ εἶνε ἐπίτηδες διὰ τὰ Ἑλληνόπουλα τῆς Ἀμερικῆς εἰς μεγάλα Sizes καὶ ὅτι δὲν πληρώνουν οὔτε ἕνα σέντ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἔπρεπε νὰ δώσουν.

No. 11.	Τὸ Σὲτ	$15.00
No. 12.	Τὸ Σὲτ	$18.00
No. 14.	Τὸ Σὲτ	$21.00
No. 15	Τὸ Σὲτ	$25.00
No. 16.	Τὸ Σὲτ	$30.00

ΔΩΡΟΝ

Θαυμασία εἰκὼν τῆς Παναγίας, μὲ χρυσῆ κορνίζα, κατάλληλος διὰ τὸ κρεββατάκι τοῦ παιδιοῦ Μεγέθους 3X3½ ἴντσες.

Παραγγελίαι ἀποστέλλονται πανταχοῦ. Ζητήσατε τὸν Τιμοκατάλογόν μας. Γράψατε:

DORROS - ROMPAPAS, 313 EIGHTH AVENUE, NEW YORK